

Inspektionen för socialförsäkringen

Kunskapsmätning 2012

Kartläggning av pensionsspararnas kunskaper om det allmänna
pensionssystemet

2013-02-18

Johan Orbe
Caroline Theorell

Projektnummer: 1526392

Sammanfattning

Bara knappt hälften av den svenska allmänheten kan 2012 spontant säga att den allmänna pensionen är en typ av pension som man kan få i Sverige. Detta är dessutom en tydlig minskning jämfört med 2009.

Överlag så kan kunskaperna om pensionssystemet beskrivas som mycket låga, vilket de flesta också själva är medvetna om. Tre av fyra uppger att de inte alls/ganska dåligt känner till den allmänna pensionen och vad den innebär.

Ytterligare ett par exempel på denna okunskap är att det fortfarande bara är sex av tio som vet att det är från staten som den allmänna pensionen kommer (denna andel har dock ökat sedan 2009) och att bara fyra av tio känner till att premiepensionen ingår i den allmänna pensionen.

Sammanfattning

Att hela livsinkomsten påverkar pensionen är det fortfarande bara 40% som känner till.

Det är också fortsatt få – ca en av tjugo – som känner till hur stor andel av inkomsten som sätts av till den allmänna pensionen.

När det gäller förtroendet för den allmänna pensionen, har den dock ökat – i sådana här sammanhang - relativt tydligt sedan 2009.

Bakgrund och syfte

- PPM och Försäkringskassan lät TNS Sifo 2009 genomföra en undersökning om pensionsspararnas kunskaper om, och förhållningssätt till, den allmänna pensionen (*Årlig Kunskaps- och Måluppfyllelsemätning*) och Inspektionen för socialförsäkring (ISF) gav TNS Sifo i uppdrag att genomföra en uppföljning av denna undersökning.
- Undersökningen genomfördes även 2005, 2006, 2007 och 2008.
- Utgångspunkten för undersökningen 2012 är det formulär som användes 2009 med ett mindre antal förändringar som ISF gett underlag till.
- Undersökningen genomfördes i början på januari 2013, vilket är knappt en månad senare än genomförandet av tidigare års undersökningar. Tidpunkten ligger dock nära årsskiftet och för jämförbarheten med tidigare år refereras i denna mätning till år 2012.

Undersökningens genomförande

- **Målgrupp**

Målgruppen utgörs av män och kvinnor 18-65 år med premiepensionsrätter och som inte till någon del har börjat ta ut den allmänna pensionen.

- **Intervjumetod**

Intervjuerna har genomförts som telefonintervjuer från TNS SIFOs intervjuarcentral i Ronneby, Blekinge. Samtliga intervjuer har genomförts på svenska.

- **Urval**

TNS Sifo köpte in ett individurval (OSU) från SPAR, som sedan nummersattes.

- **Antal intervjuer**

1 000 intervjuer har genomförts.

- **Konfidensgrad**

I de fall signifikanta skillnader nämns i rapporten baseras dessa på 95 % konfidensgrad.

Bortfallsredovisning

Bruttourval	4501
Avgår ur populationen:	
IP okänd på numret	195
IP talar inte svenska (ej möjligt att göra intervju)	73
IP hör dåligt, döv	5
Redan tillfrågad, dubblett	3
Långvarigt sjuk (ej möjligt att göra intervju under fältperioden)	12
Utanför målgruppen	24
Ej använt urval	617
Annan ej målgruppsaktuella	37
Nettourval	3535
Bortfall:	
IP bortrest under fältperioden, kommer tillbaka efter fältperiodens slut	89
Ej nått	929
Stark vägran - princip, policy	876
Vägran, vill inte, har inte lust, inte tid	641
Genomförda intervjuer	1000
Svarsfrekvens	28,3 %

Resultat

Kunskap - Pensioner i Sverige

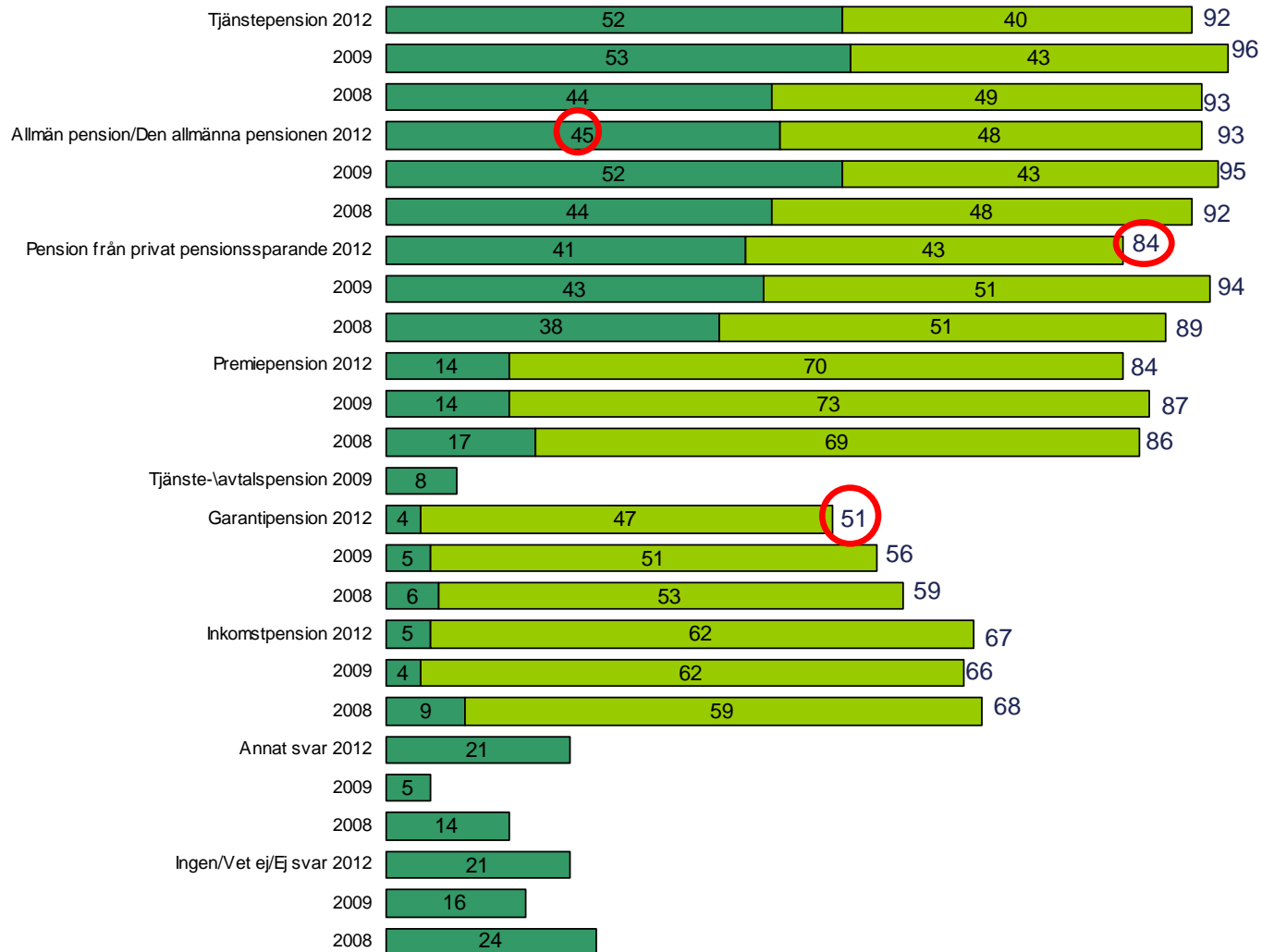
Kunskapsmätningen 2012

Fr. 1, 2. Vilka olika typer av pension kan man få i Sverige?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Spontant + Hjälpt

%

■ Spontant
■ Hjälpt

Kommentarer

- Relativt små förändringar kan noteras jämfört med 2009, generellt sett. Vi kan dock notera att den spontana kännedomen om den allmänna pensionen samt total kännedom om privat pensionssparande och garantipension har minskat relativt tydligt.
- Sett till spontan kännedom om olika pensioner kan vi notera att antalet som intervjupersonerna kan nämna ökar med ålder, utbildning och inkomst.
- Detta gäller även överlag kännedomen om enskilda pensioner. Några exempel:
  - 22 % bland unga (18-29 år) nämner *allmän pension*, medan motsvarande siffra bland dem mellan 60 och 65 år är 66 %.
  - 5 % bland de med grundskola som högsta utbildning nämner premiepension, medan andelen bland dem med universitetsutbildning är 19 %.
  - 30 % bland de med låga inkomster (-17 000kr/månad) nämner tjänstepension, medan motsvarande andel bland dem med högre inkomster (29 000 kronor eller mer) är 68 %.
- Dessa mönster finns även i resultaten för total kännedom.

Resultat

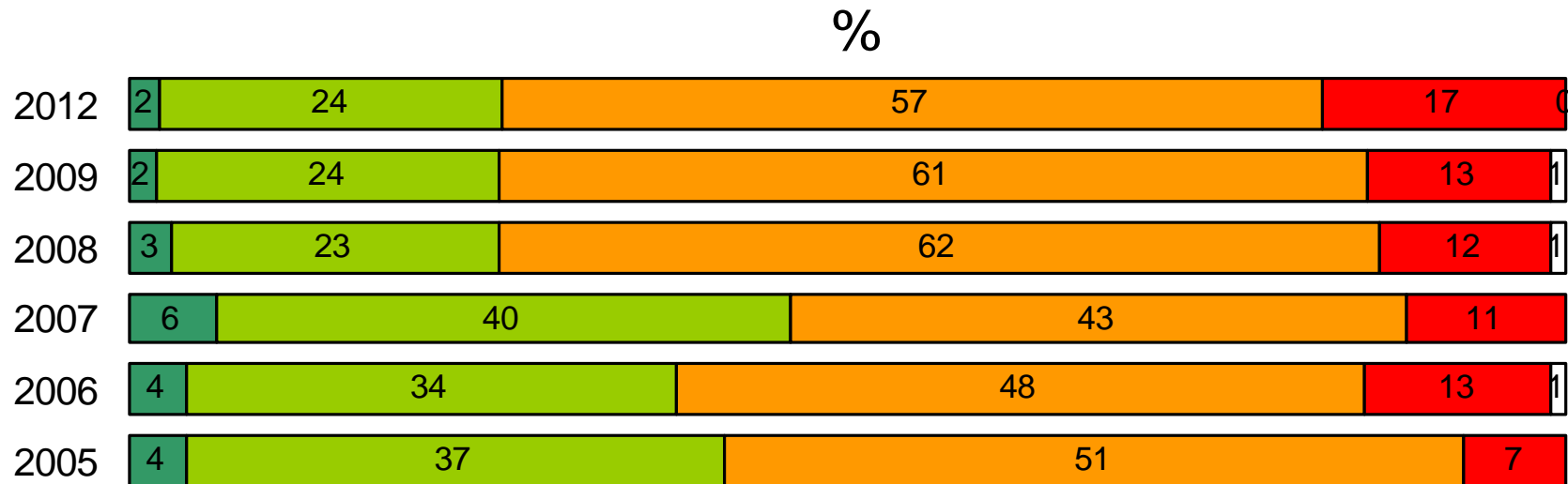
Den allmänna pensionen – Upplevd kännedom och Förtroende

Kunskapsmätningen 2012

Fr 20. Hur väl anser du att du känner till den allmänna pensionen och vad den innebär?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Före 2008 löd frågan: 1999 fick Sverige ett nytt pensionssystem som heter den allmänna pensionen. Hur väl anser du att du känner till den?

■ Mycket väl

■ Ganska väl

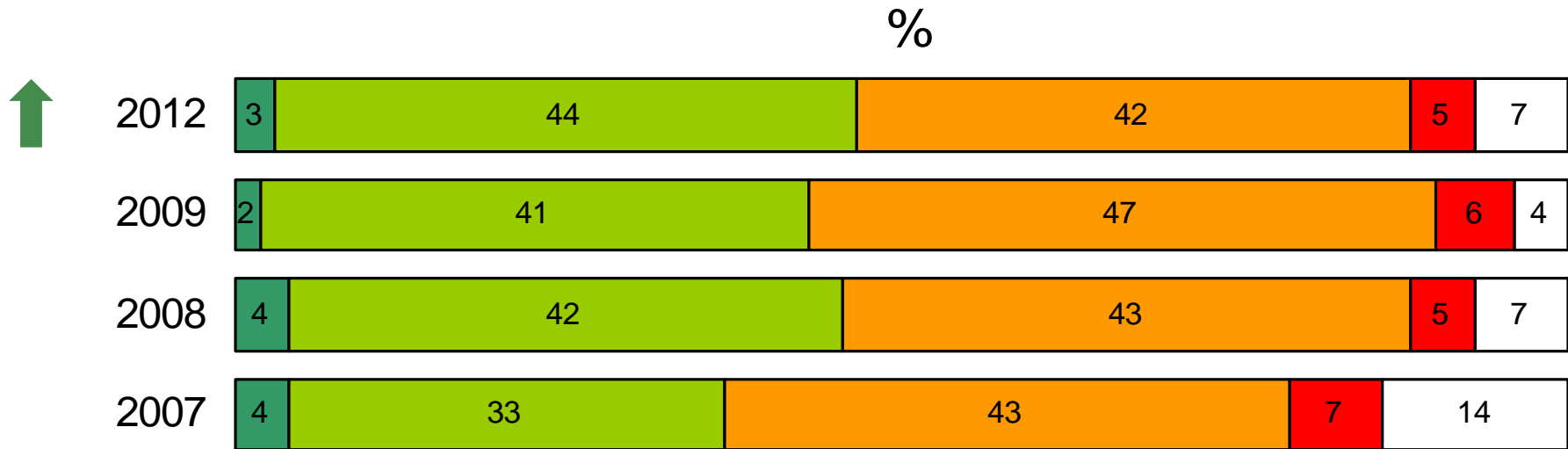
■ Ganska dåligt

■ Inte alls

□ Vet ej/vill ej uppge

Kunskapsmätningen 2012

Fr. 21 Vilket förtroende har du för den allmänna pensionen? Har du ett...?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

■ Mycket stort förtroende
■ Ganska litet förtroende
□ Vet ej

■ Ganska stort förtroende
■ Inget förtroende alls

Kommentarer

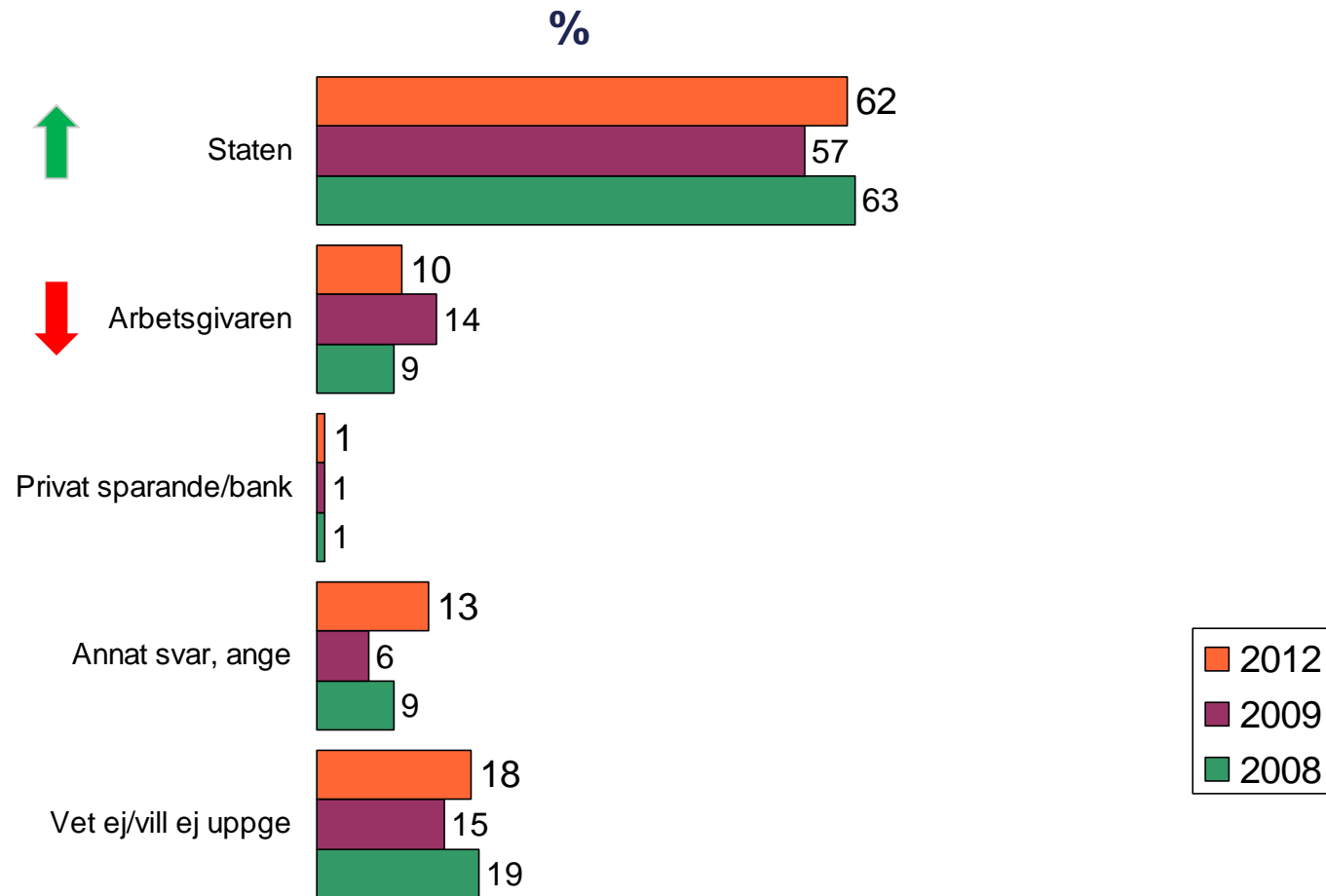
- Signifikant fler (17 %) än 2009 (13 %) uppger att de "inte alls" känner till den allmänna pensionen och vad den innebär, och förflyttningen har snarare skett från dem som känner till den allmänna pensionen "ganska dåligt" än från de som känner till den ganska/mycket väl.
- Den självuppskattade kännedomen är något högre bland män än bland kvinnor, och ökar också generellt med ålder och inkomst. Universitetsutbildade uppger också att de har större kunskap än de som har lägre utbildning.
- Förtroendet för den allmänna pensionen har ökat jämfört med 2009; 53 % uppgav 2009 inget/ganska lågt förtroende jämfört med 47 % 2009.
- Förtroendet är relativt homogent fördelat om vi studerar olika åldersgrupper, inkomst- och utbildningsnivåer, men noteras kan att män har ett större förtroende för den allmänna pensionen än kvinnor.

Resultat

Kunskaper om den allmänna pensionen

Kunskapsmätningen 2012

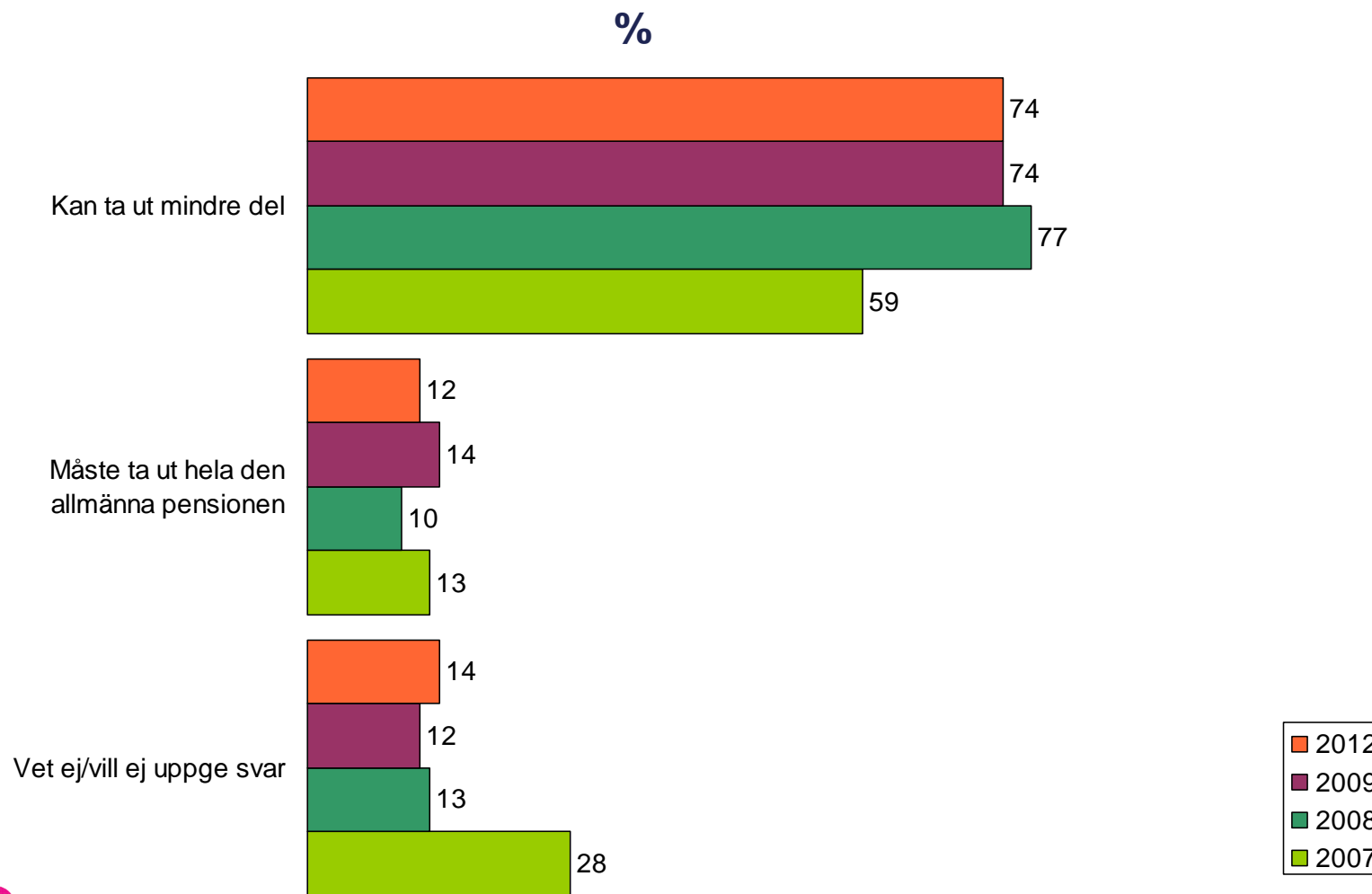
Fr.3 Du kan få pension från flera olika håll, varifrån kommer den allmänna pensionen?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

Kunskapsmätningen 2012

Fr 9. Kan man, efter vad du tror eller vet, välja att ta ut en mindre del av sin allmänna pension, exempelvis 25%, 50%, 75% eller måste man ta ut hela sin allmänna pension?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

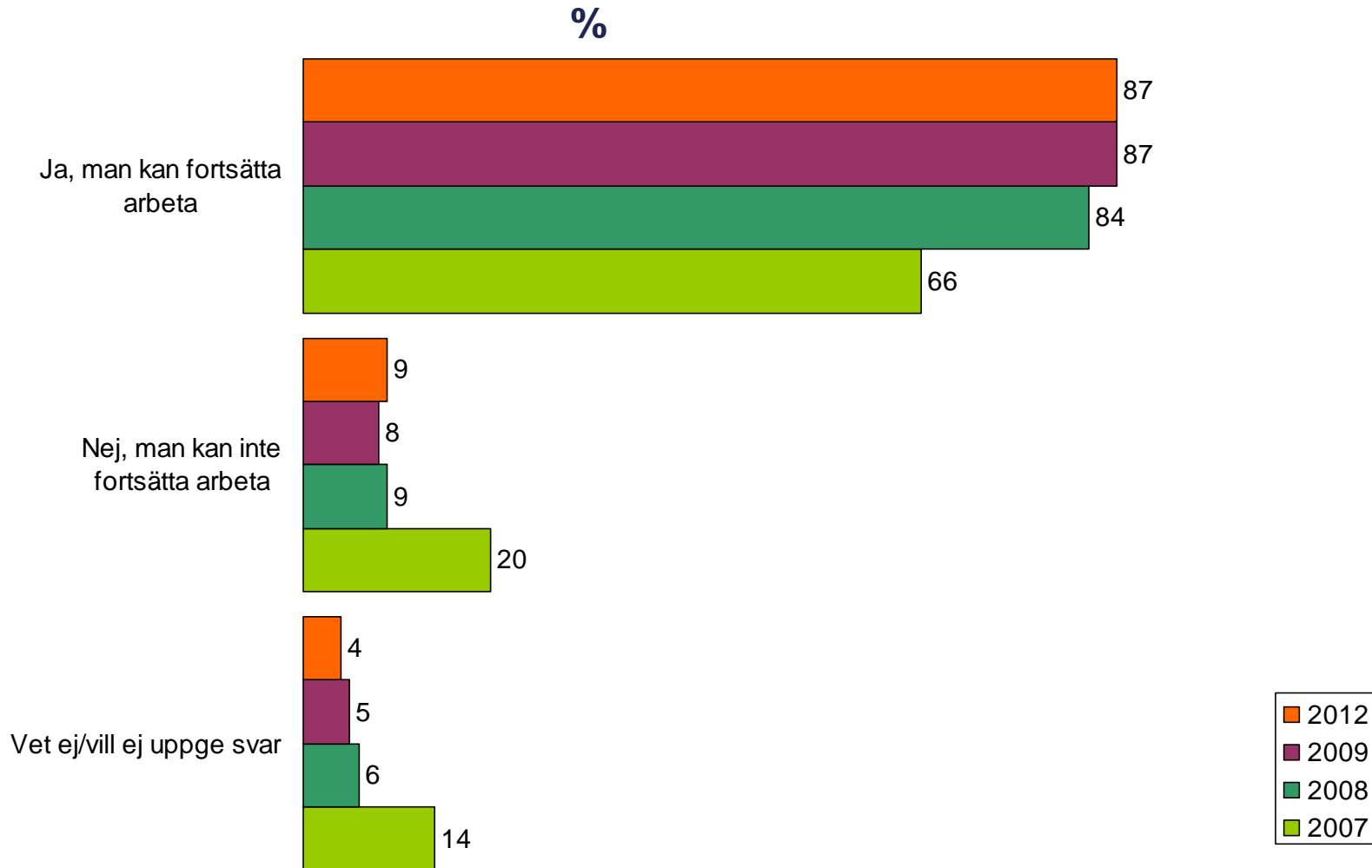

Kunskapsmätningen 2012

Fr 10. Kan man fortsätta att arbeta även efter att man börjat ta ut sin allmänna pension?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Före 2008 löd frågan: Kan man fortsätta att arbeta samtidigt som man tar ut sin allmänna pension efter vad du vet eller tror?

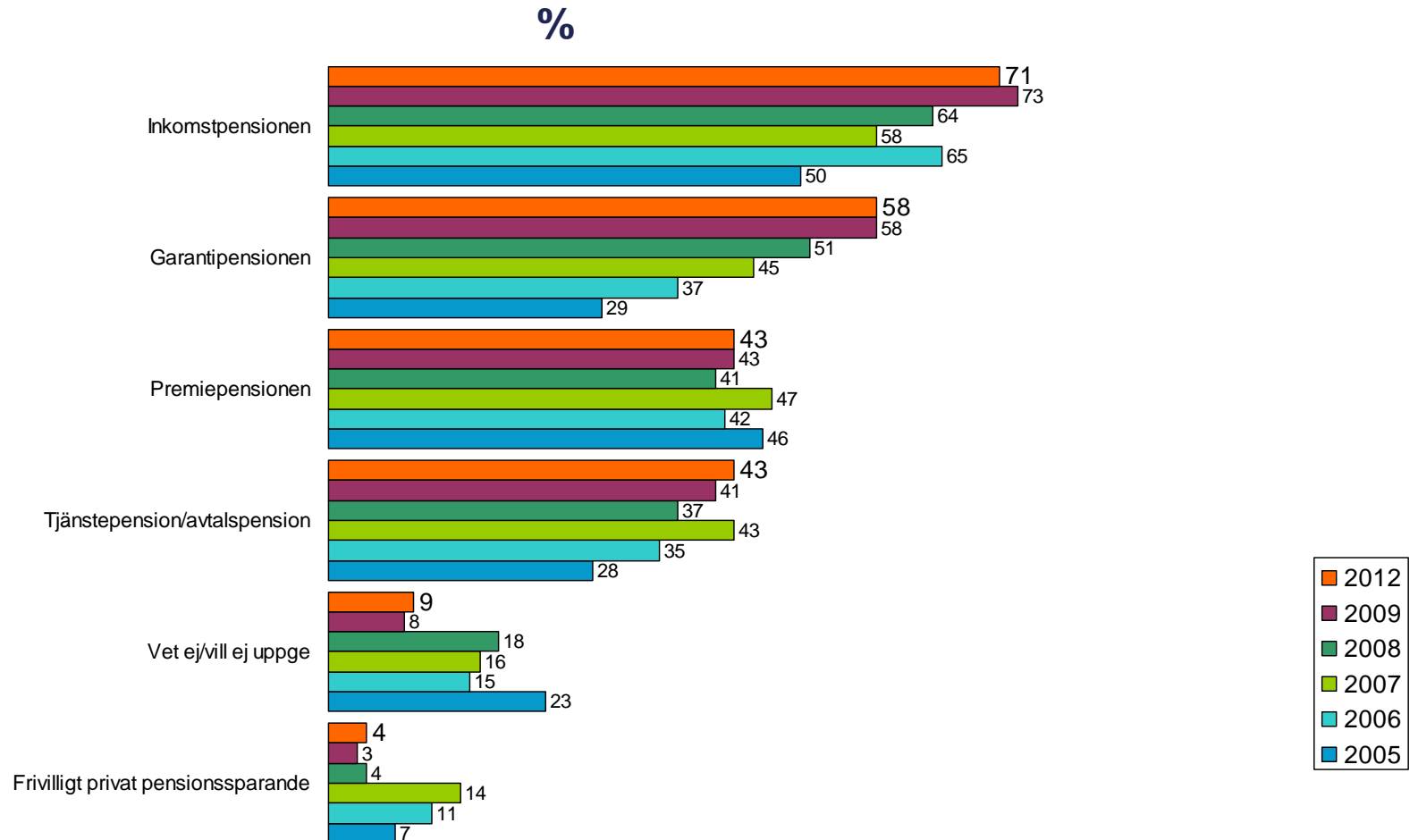

Kunskapsmätningen 2012

Fr 4. Varje år som man arbetar och betalar skatt tjänar man in till sin allmänna pension som sköts av staten.
Vilka av följande pensioner ingår i den allmänna pensionen?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

2007 och tidigare år löd frågan: Vilka av följande pensioner vet eller tror du ingår i den allmänna pensionen?

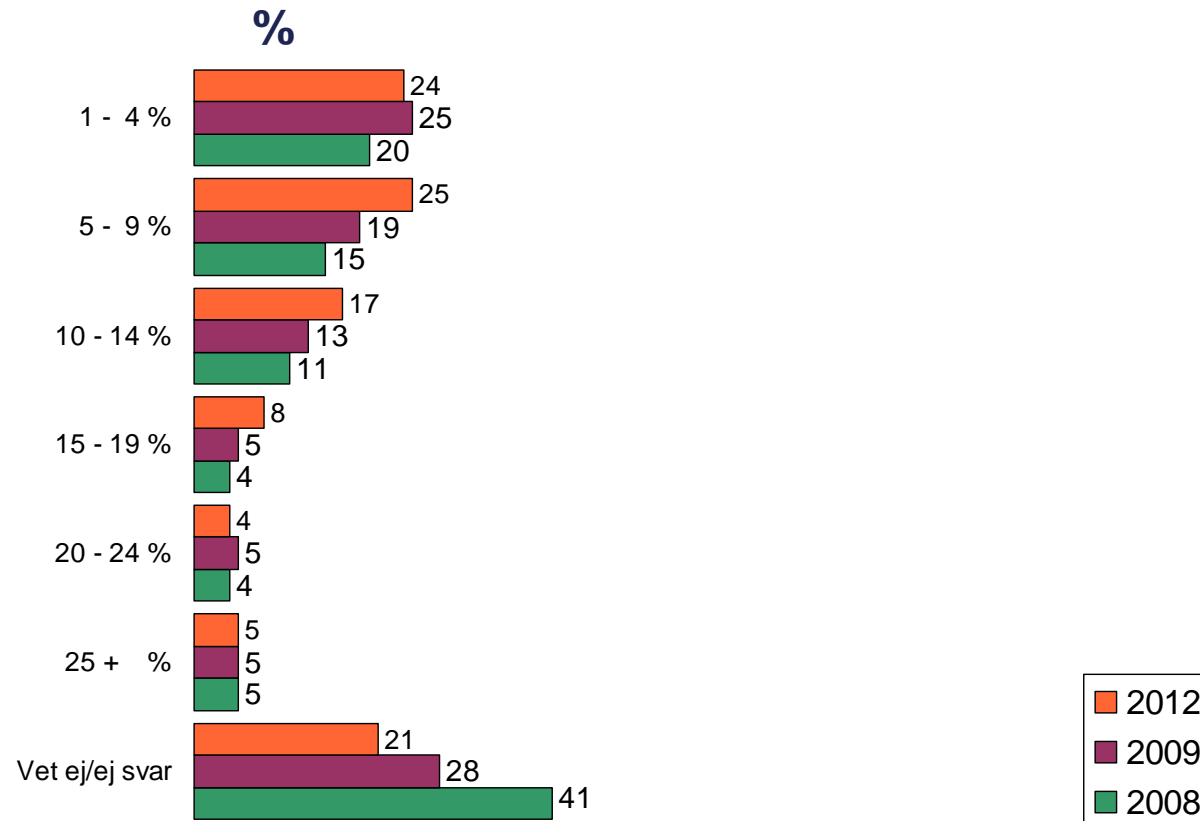

Kunskapsmätningen 2012

Fr. 16 Hur många procent av din inkomst tror du sätts av varje år till den allmänna pensionen?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

Medelvärde: 9,6 %

Rätt svar: 18,5 %

Kommentarer

- Resultaten är överlag i paritet med 2009, eller uppvisar åtminstone inga uppseendeväckande skillnader. Följande kan dock noteras:
  - Fråga 3: Signifikant fler (62 %) än 2009 (57 %) uppger att den allmänna pensionen kommer från 'staten'. Unga (53 %) och de med lägre inkomster (50 %) hör till de grupper som i lägre utsträckning avger detta svar, och andelen "vet ej" är dessutom tydligt högre i dessa grupper (35 % respektive 29 %, jämfört med 18 % för hela urvalet).
  - Fråga 16: Signifikant fler (29 % svarar ett värde mellan 10 % och 24 %) än 2009 (23 %) uppger ett svar som ligger närmare det korrekta svaret (18,5 %). Dessutom har andelen som inte kan svara på frågan sjunkit markant från 28 % till 21 %. Vidare kan vi, utifrån medelvärdena, notera ett homogent resultat, dvs olika sociodemografiska grupper (kön, ålder, utbildning och inkomst) skiljer sig inte nämnvärt. Medelvärdena ligger mycket samlat mellan 9,0 och 10,5.

Resultat

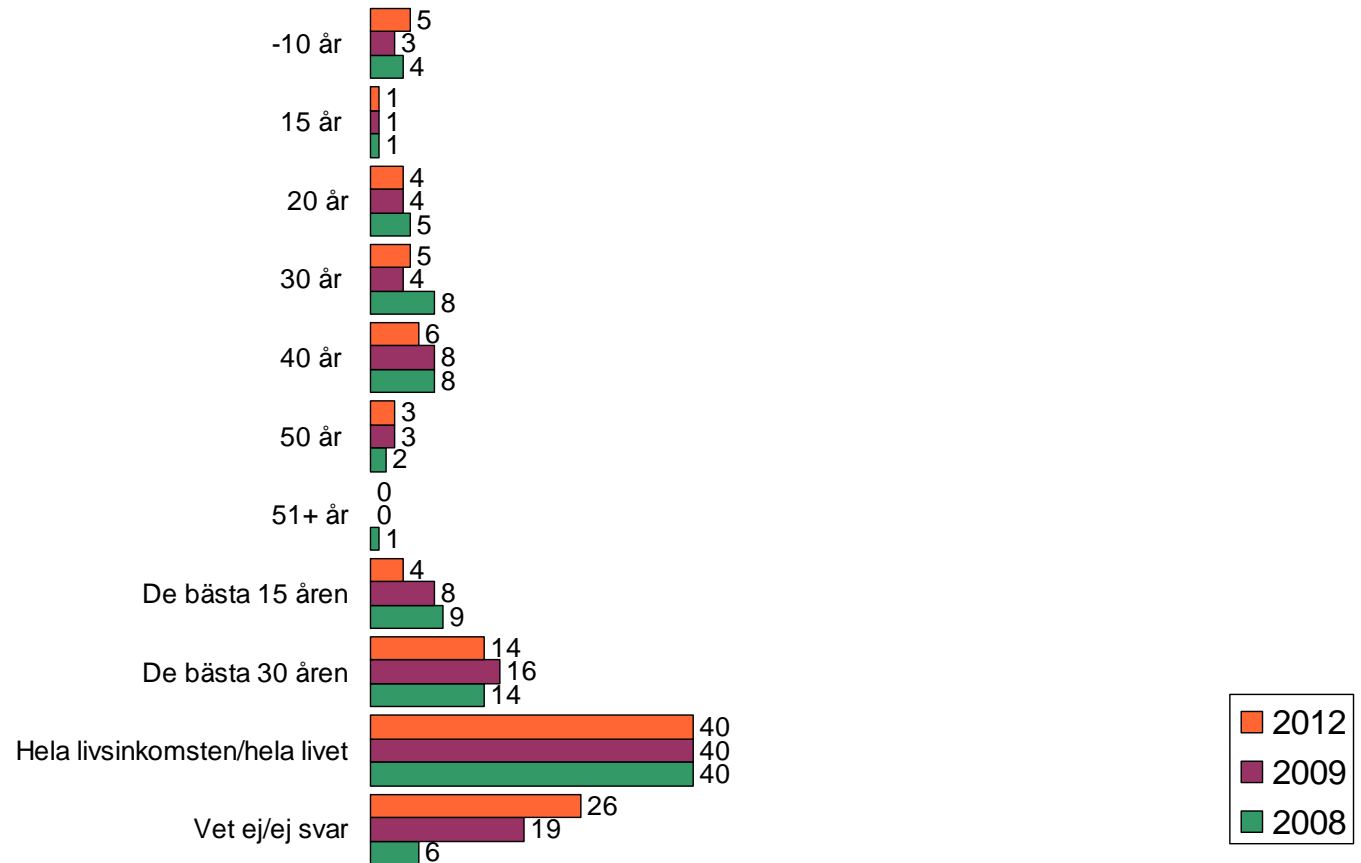
Kunskaper om vad som påverkar den allmänna pensionen

Kunskapsmätningen 2012

Fråga 6+7 Hur många år ligger till grund för beräkningen av den allmänna pensionen efter vad du tror eller vet?

Bas: Alla, 1000 intervjuer
Totalt (Spontant + Hjälp)
%

Rätt svar: Hela livsinkomsten

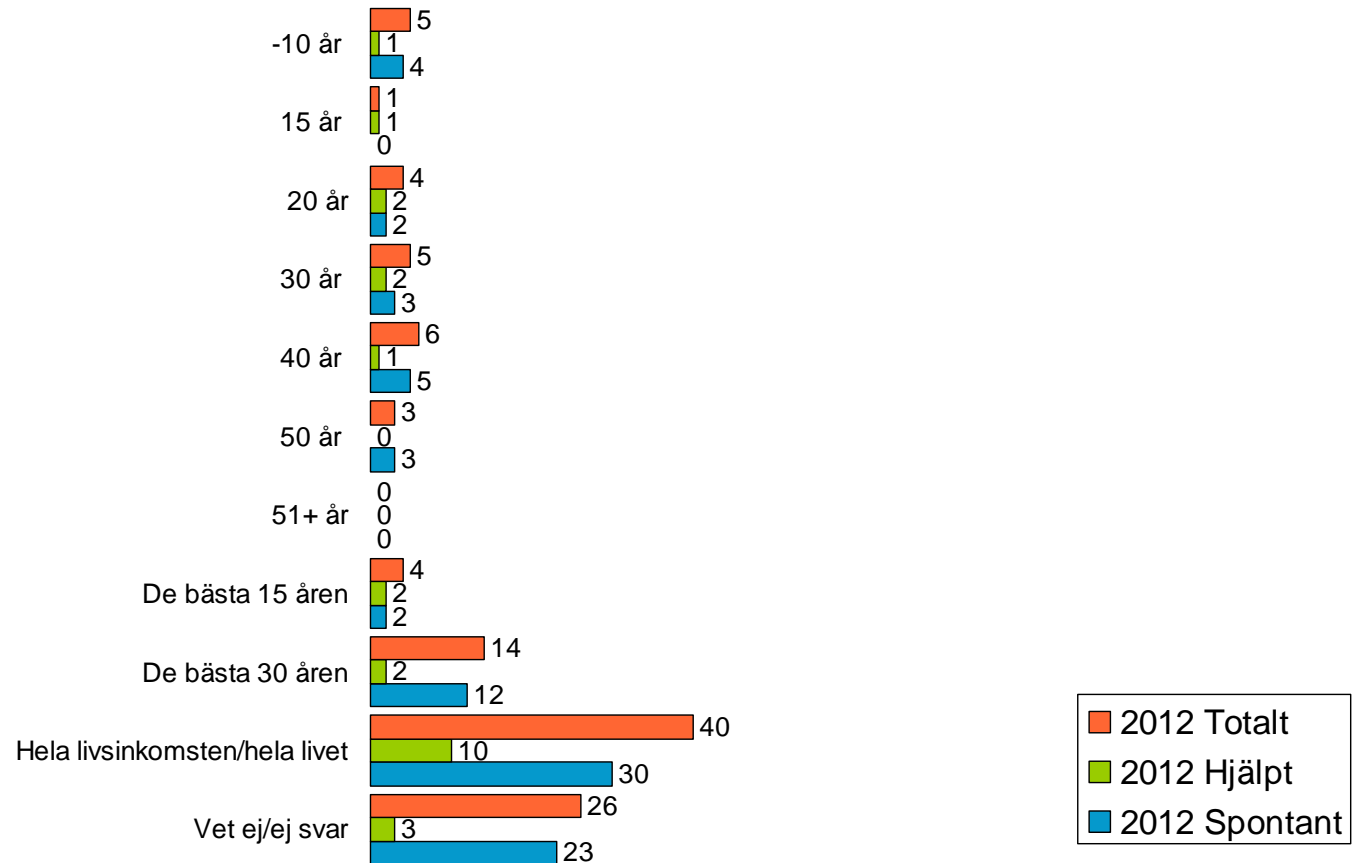
Kunskapsmätningen 2012

Fråga 6+7 Hur många år ligger till grund för beräkningen av den allmänna pensionen efter vad du tror eller vet?

Bas: Alla, 1000 intervjuer
Spontant + Hjälpt 2012

%

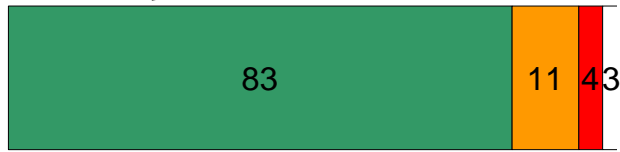
Rätt svar: Hela livsinkomsten

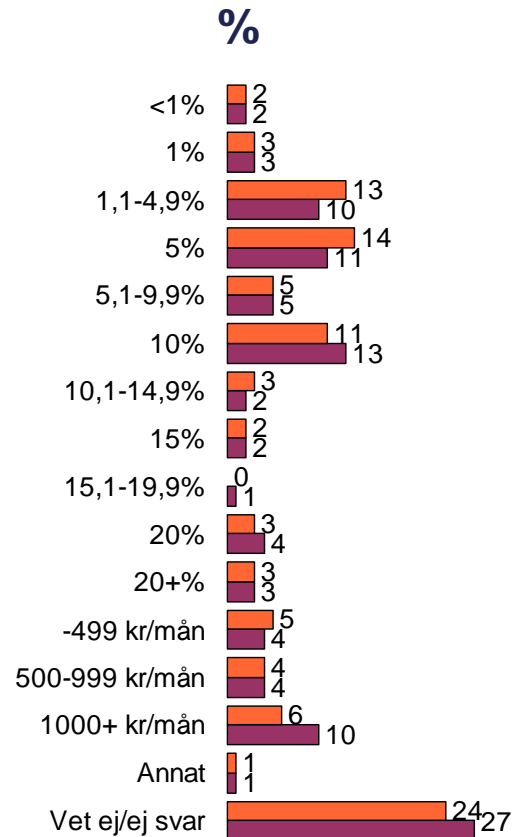
Kunskapsmätningen 2012

Fr.12 Hur mycket tror du att din allmänna pension ökar om du väntar 1 år med att ta ut den?

Bas: Svarat "ökar" på föregående fråga, 826 st

■ Den ökar/blir högre
 ■ Den påverkas inte alls
■ Den minskar/blir lägre
 ■ Vet ej/vill ej uppge

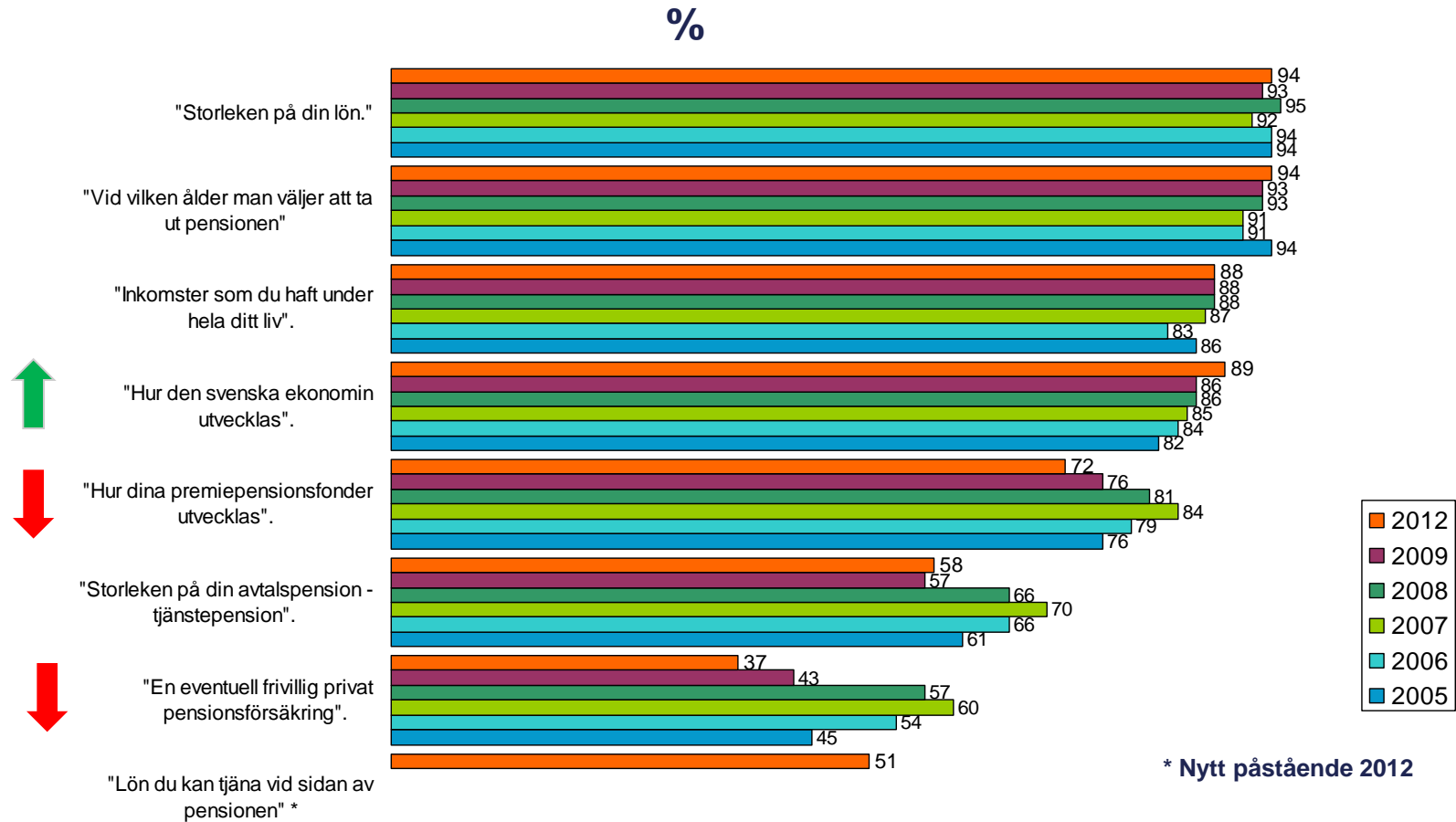

Kunskapsmätningen 2012

Fr 13 a)-h) Tror du att följande påverkar hur mycket du kommer att få i allmän pension?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Nedan redovisas "Ja-" svaren

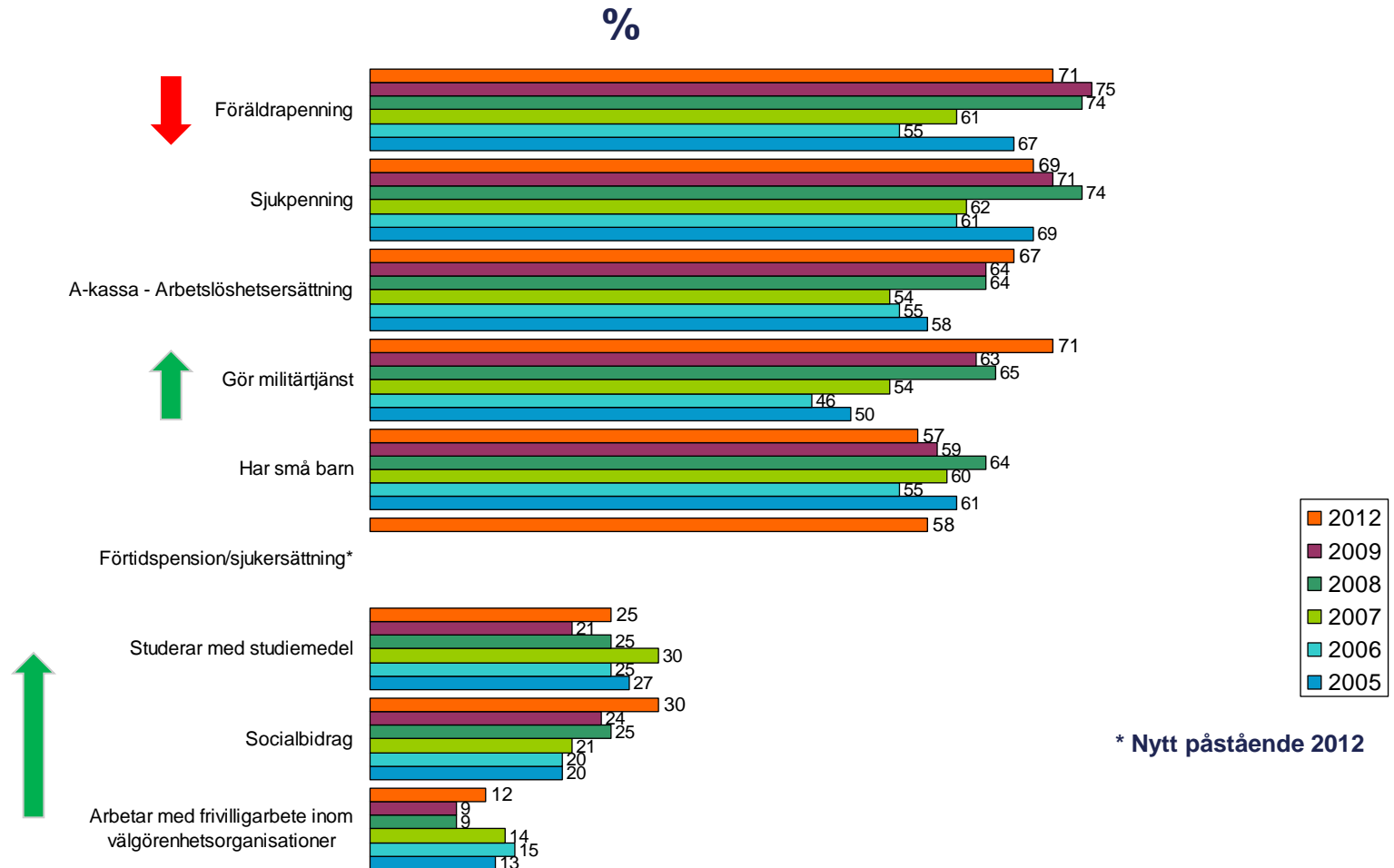

Kunskapsmätningen 2012

Fr. 14 + 15 Vilka av följande ersättningar ger rätt till allmän pension/ tror du man får rätt till allmän pension för den tid man...?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Före 2008 löd frågan: Vilka av följande tror du ger rätt till allmän pension...?

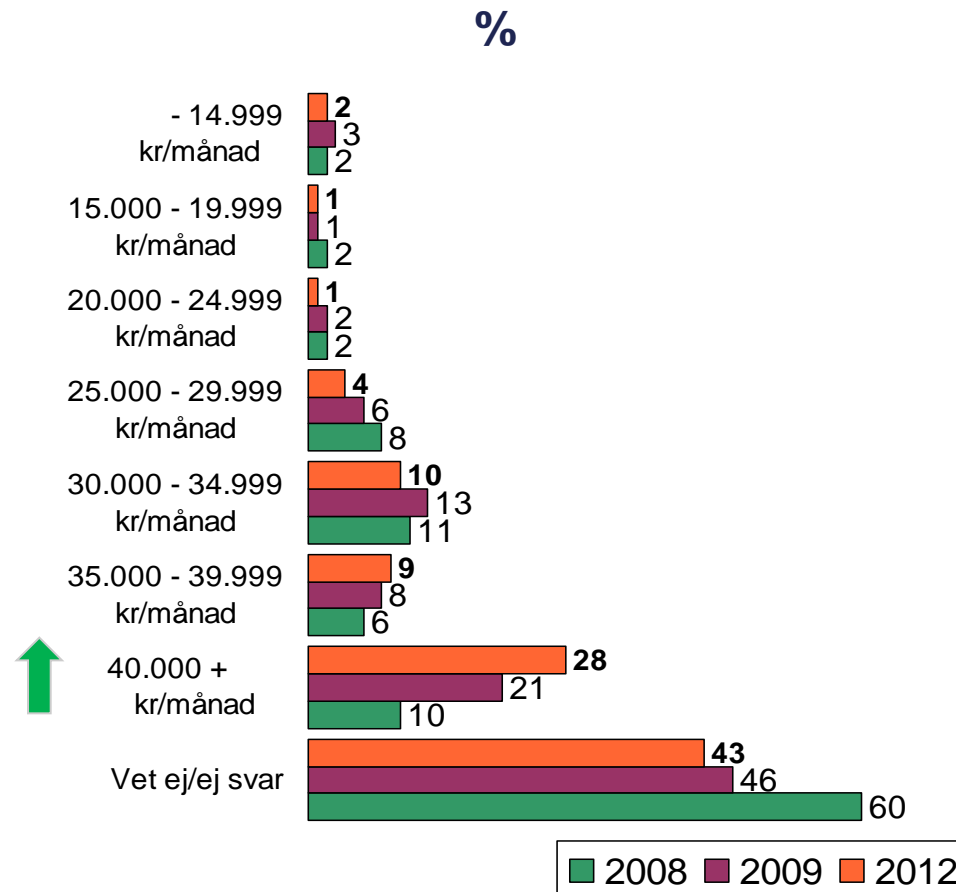
Kunskapsmätningen 2012

Fr.17 Det finns en övre gräns för hur stor inkomst som ger rätt till allmän pension. Inkomster över denna gräns påverkar alltså inte hur stor allmän pension man får? Vet du på ett ungefär vid vilken månadsinkomst den gränsen går?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Rätt svar i intervallet

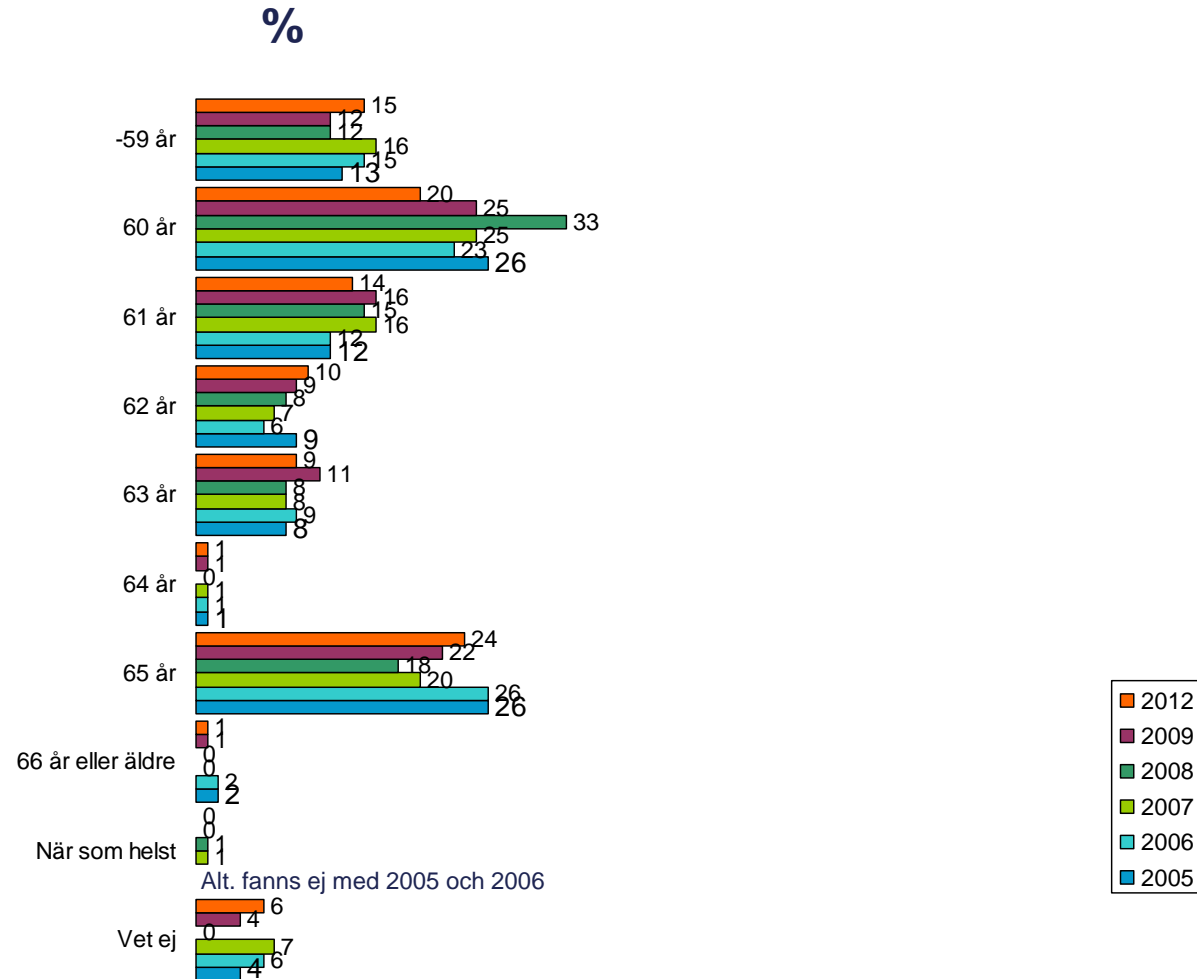
35 000 – 39 999/mån

Kunskapsmätningen 2012

Fr.8 Från vilken ålder tror du att man kan börja ta ut sin allmänna pension?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

Rätt svar: 61 år

Kommentarer

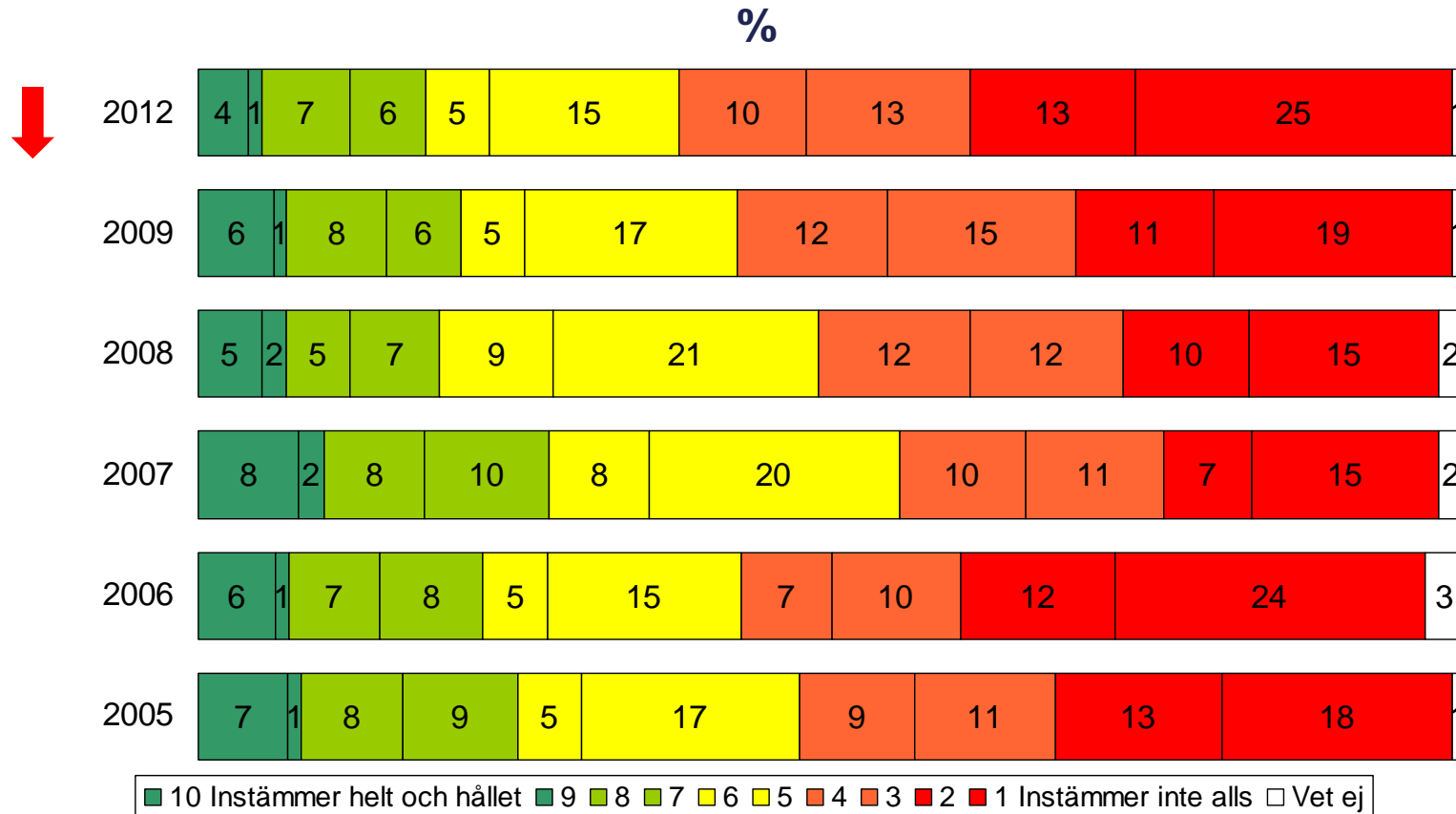
- De flesta resultaten är även här i paritet med 2009, men några avvikelser kan noteras:
  - Fråga 13: Signifikant fler (89 %) än 2009 (86 %) uppger att 'hur Sveriges ekonomi utvecklas' påverkar hur mycket man kommer att få i allmän pension. Motsatsen gäller för 'hur dina premiefonder utvecklas', här är det signifikant färre än 2009 som tror dessa påverkar den allmänna pensionens storlek.
  - Fråga 14: Här kan vi notera att betydligt (och signifikant) fler (71 %) än 2009 (63 %) uppger att 'militärtjänst' ger rätt till allmän pension, medan signifikant färre att 'föräldrapenning' gör det (71 % jämfört med 75 %).
  - Fråga 15: Här är det fler än 2009 som tror alla tre alternativen (socialbidrag, studiemedel och frivilligarbete/välgörenhetsorganisationer) ger rätt till allmän pension, och skillnaderna är statistiskt säkerställda.
  - Fråga 16: Signifikant fler än 2009 tror att den övre gränsen för vilken inkomst som ger rätt till allmän pension ligger på 40 000 kronor/månad eller mer. Andelen "vet ej" är fortsatt hög, även om den minskande trenden fortsätter i denna mätning (skillnaden mot 2009 är dock inte statistiskt säkerställd). Intressant nog ökar andel som svarar "vet ej" med ålder; bland de yngsta (18-29 år) ligger andelen på 15 % och bland de äldsta (60-65 år) 31 %. Även män och kvinnor skiljer sig tydligt åt här; 29 % bland kvinnor och 13 % bland män svarar "vet ej".

Resultat

Premiepensionen – kunskaper och beteende

Kunskapsmätningen 2012

Fr.22 Jag har tillräckligt med kunskap för att ta hand om mitt premiepensionssparande på det sätt jag vill.
Bas: Alla, 1000 intervjuer

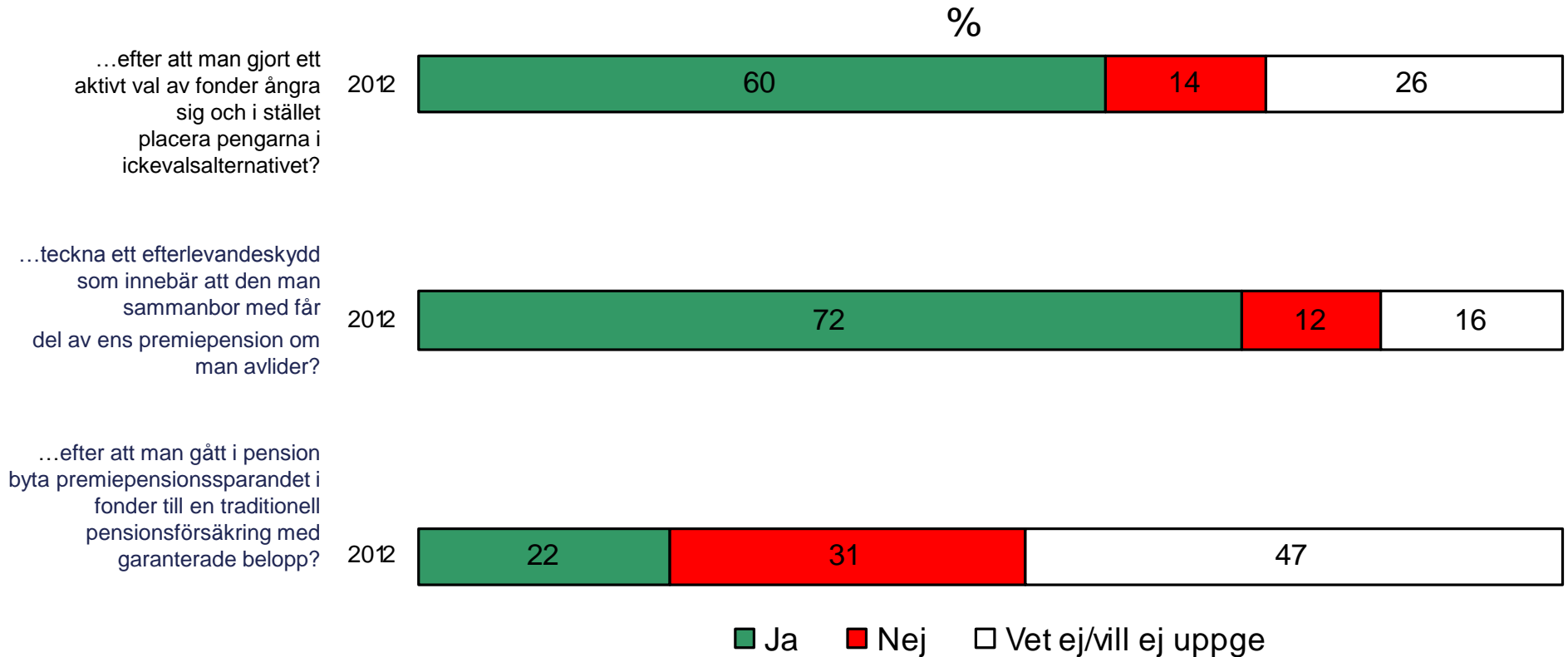

Kunskapsmätningen 2012

Fr.24 Kan man...?*

Bas: Alla, 1000 intervjuer

*Nya frågor 2012

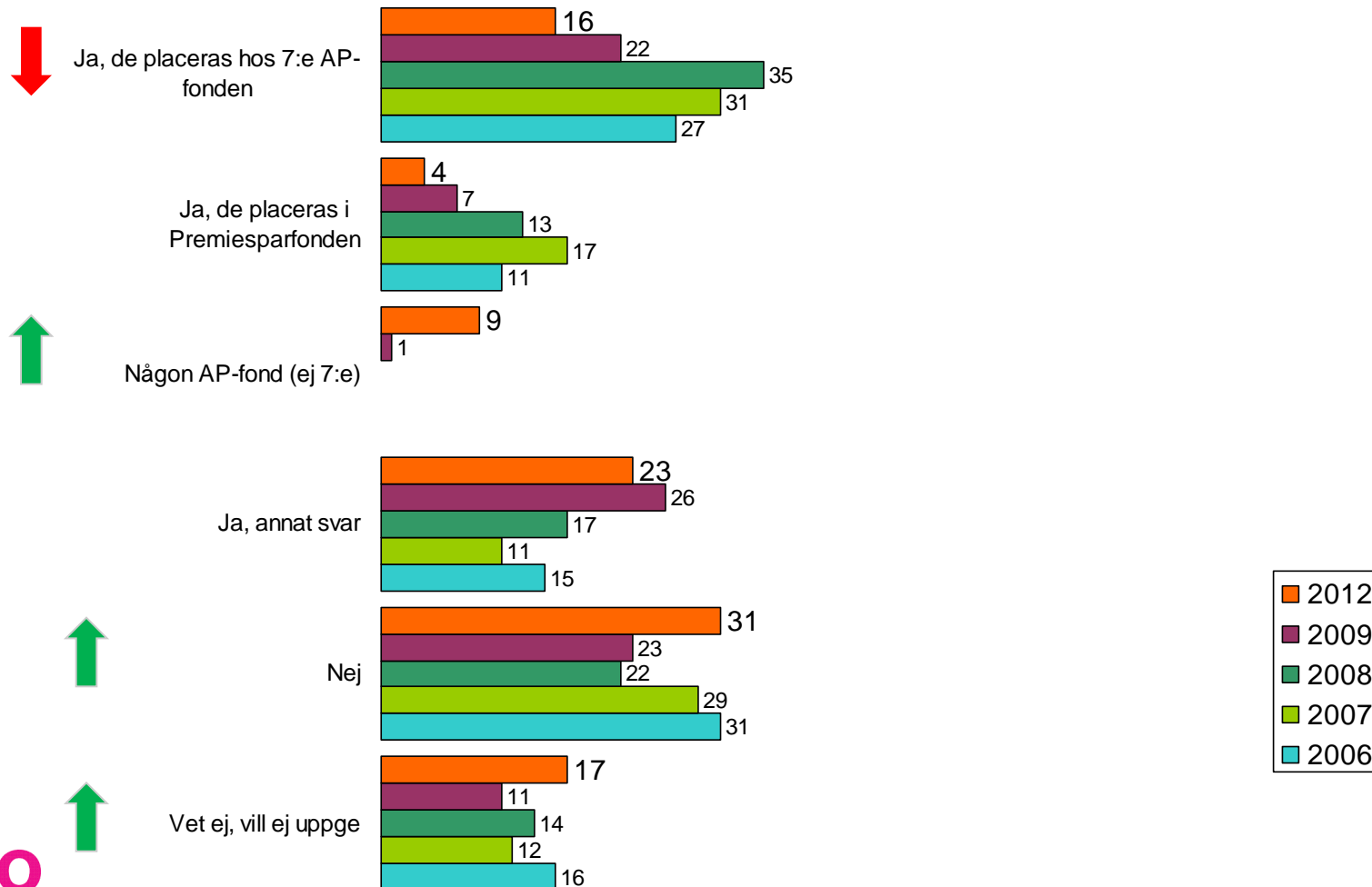

Kunskapsmätningen 2012

Fr.25 Vet du vad som händer med dina premiepensionspengar om du inte själv gör ett aktivt fondval?
Bas: 1000 intervjuer

%

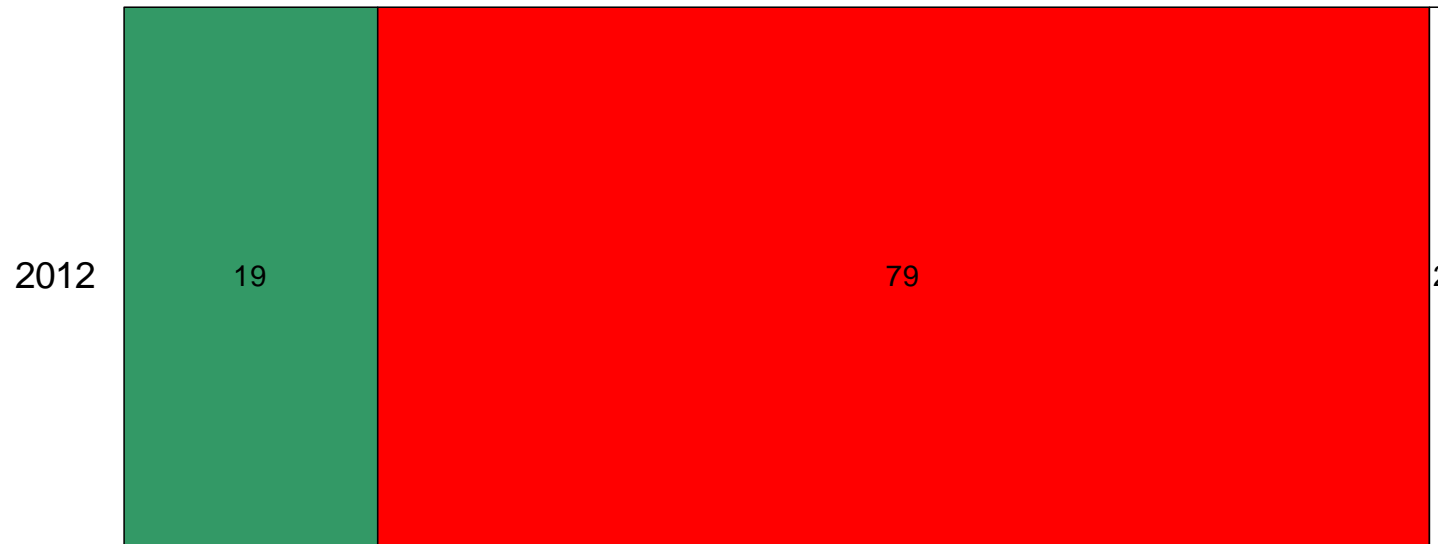

Kunskapsmätningen 2012

Fr.25a Har du någon gång anlitat en förvaltare som sköter ditt premiepensionssparande mot en avgift?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

%

■ Ja ■ Nej □ Vet ej

Kommentarer

- Fråga 22: Totalt sett har (den självskattade) kunskapen för att ta hand om sitt premiepensionssparande som man själv vill minskat jämfört med förra mätningen. Till exempel har andelen som tydligt tar avstånd från påståendet (1-2) ökat tydligt med 8 procentenheter. Kunskapen är som lägst bland unga (18-29 år i relation till andra åldersgrupper), ökar med inkomsten och män uppskattar sin kunskap som större än kvinnor gör.
- Var femte pensionssparare har någon gång mot avgift anlitat förvaltare av sitt premiepensionssparande. Detta är särskilt vanligt i åldersgruppen 40-49 år (32 %) och bland dem med månadsinkomster på över 29 000 kronor (26 %). Underrepresenterade är, kanske som väntat, de med lägre inkomster (-17 000 kr, 9 %) samt unga (6 %).

Resultat

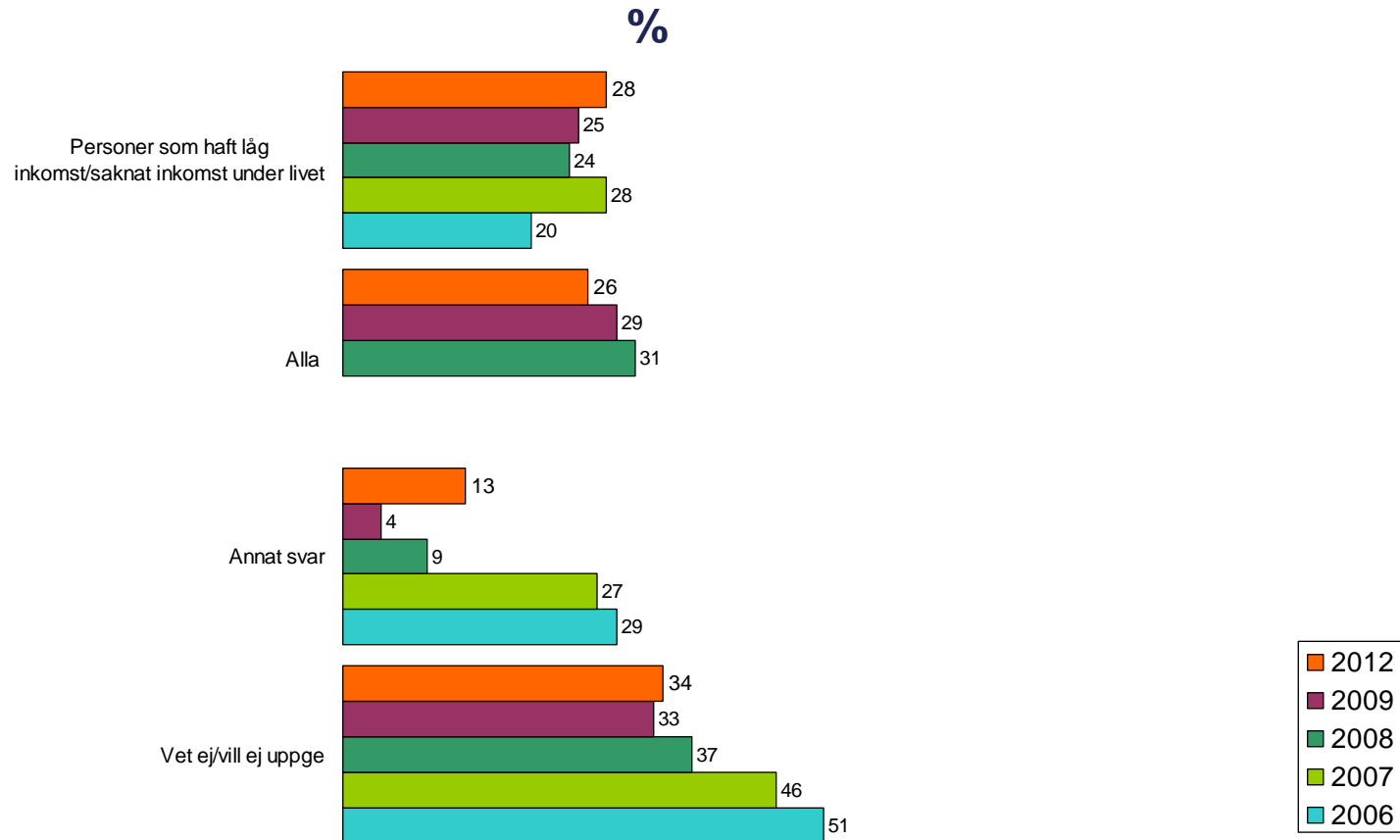
Kunnskap om garantipensionen

Kunskapsmätningen 2012

Fr 5. Inom den allmänna pensionen ingår inkomst-, premie-, och garantipension. Vilka tror du får garantipension?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Tidigare år löd frågan: Vilka får garantipension efter vad du vet eller tror?

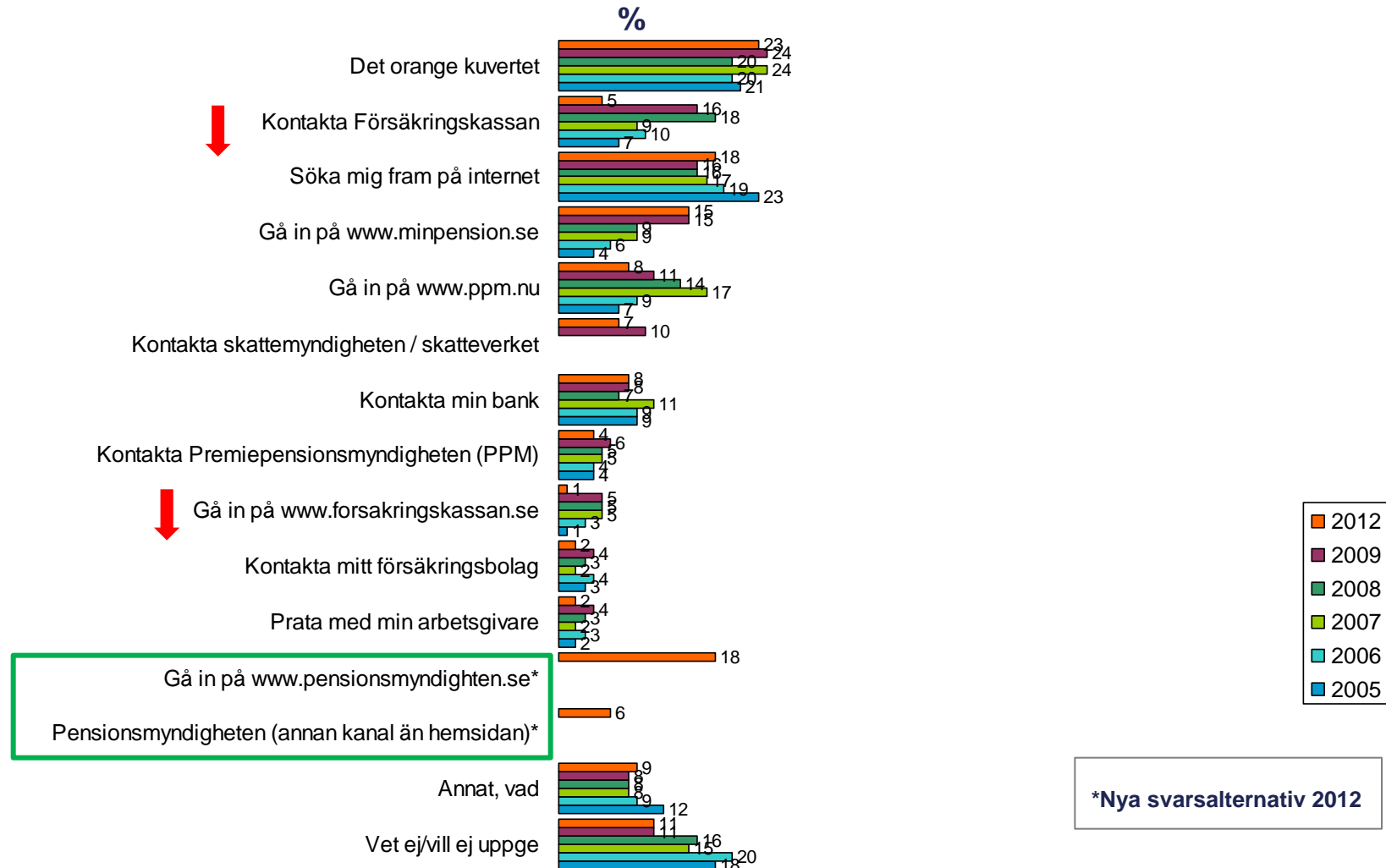
Resultat

Informationskällor – Kännedom och användning

Kunskapsmätningen 2012

Fr.18 Låt säga att du vill ta reda på storleken på din framtida allmänna pension, var skulle du då söka information om detta?

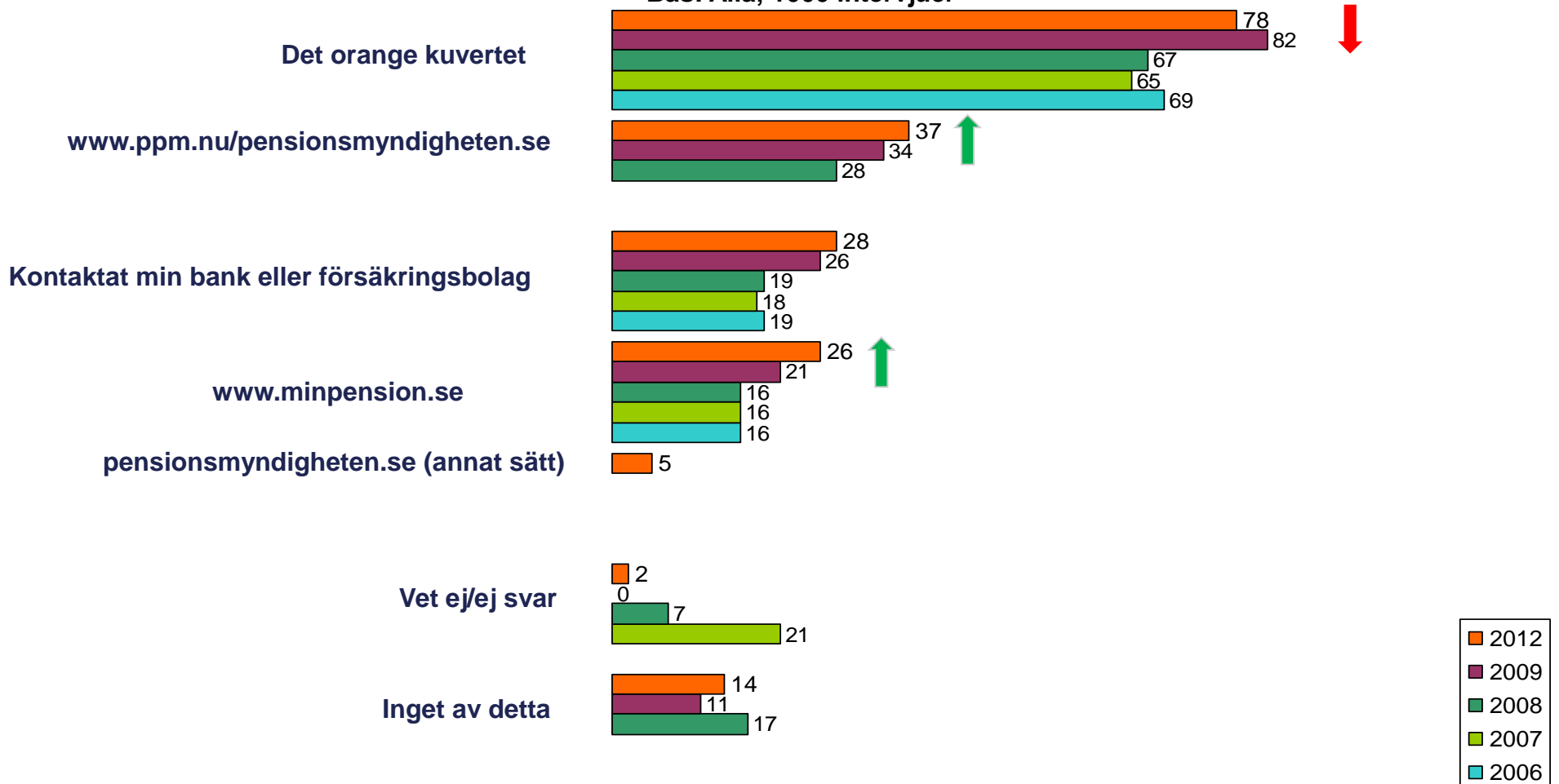
Bas: Alla, 1000 intervjuer

Kunskapsmätningen 2012

Fr.19 Har du använt dig av någon av följande kanaler för att ta reda på storleken på din framtida allmänna pension? %

Bas: Alla, 1000 intervjuer

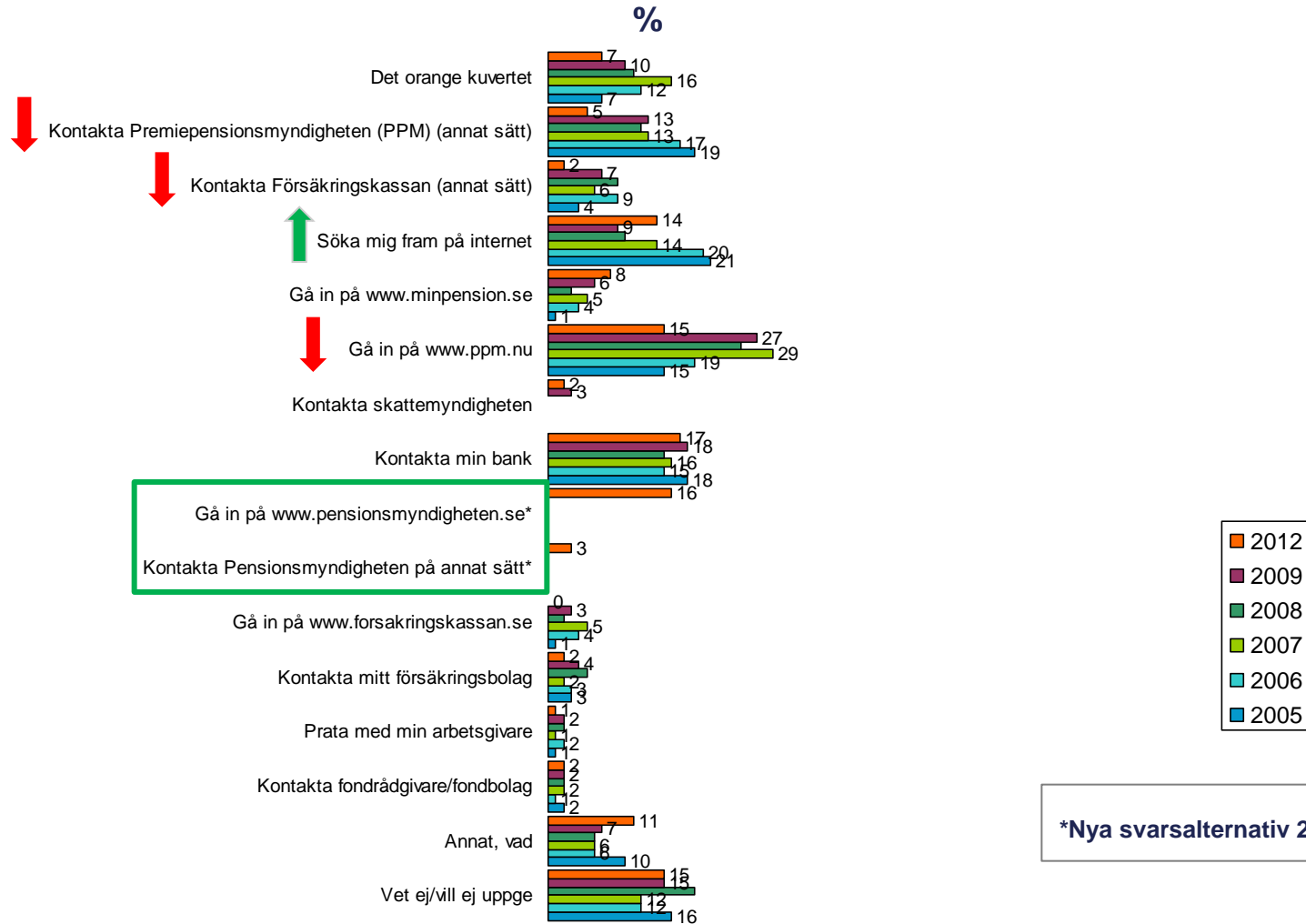

*Nya svarsalternativ 2012

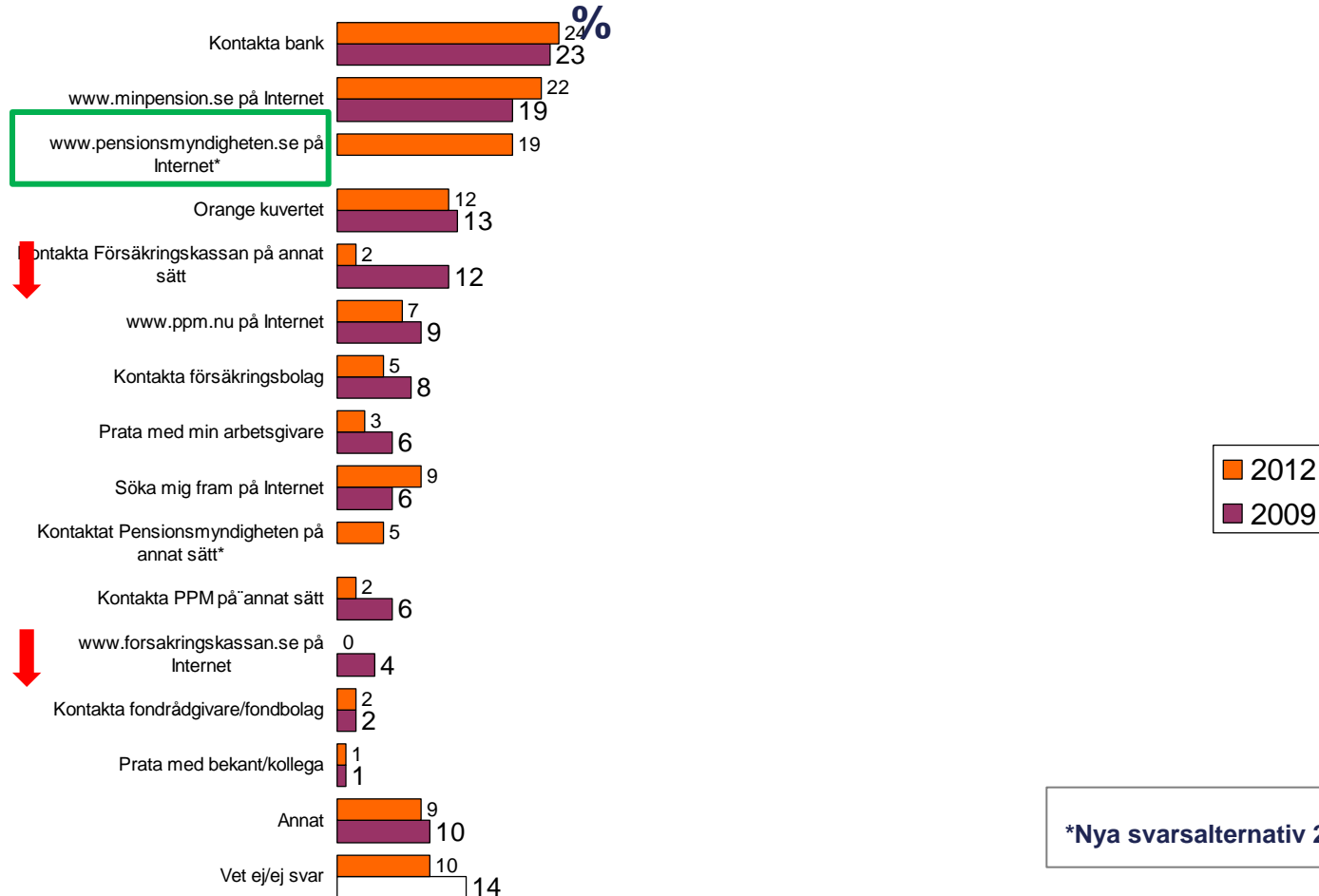
Kunskapsmätningen 2012

Fr.23 Vart skulle du vända dig eller söka information för att få svar på frågor om ditt premiepensionssparande?
 Bas: Alla, 1000 intervjuer

Kunskapsmätningen 2012

Fr.29-30 Låt säga att du skulle vilja ta reda på hur stor total framtida pension, dvs. allmän pension och tjänstepension, du kan räkna med att få, vart skulle du då vända dig?
Bas: IP kommer att få tjänstepension enligt föregående frågor, 272 st

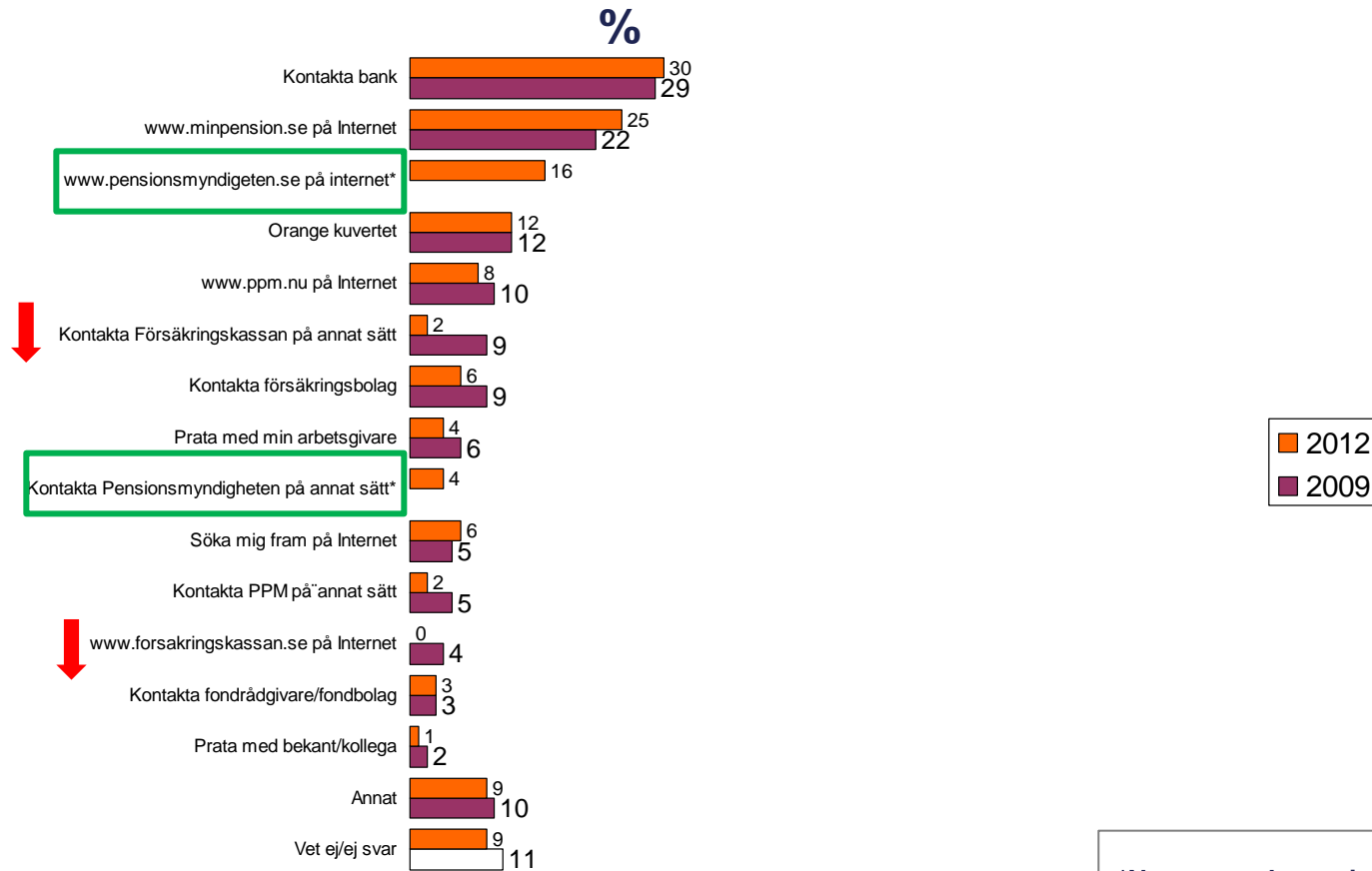

*Nya svarsalternativ 2012

Kunskapsmätningen 2012

Fr.30 Låt säga att du skulle vilja ta reda på hur stor total framtida pension, dvs. allmän pension och tjänstepension, du kan räkna med att få, vart skulle du då vända dig?

Bas: IP kommer att få tjänstepension OCH privat pension enligt föregående frågor, 521 st

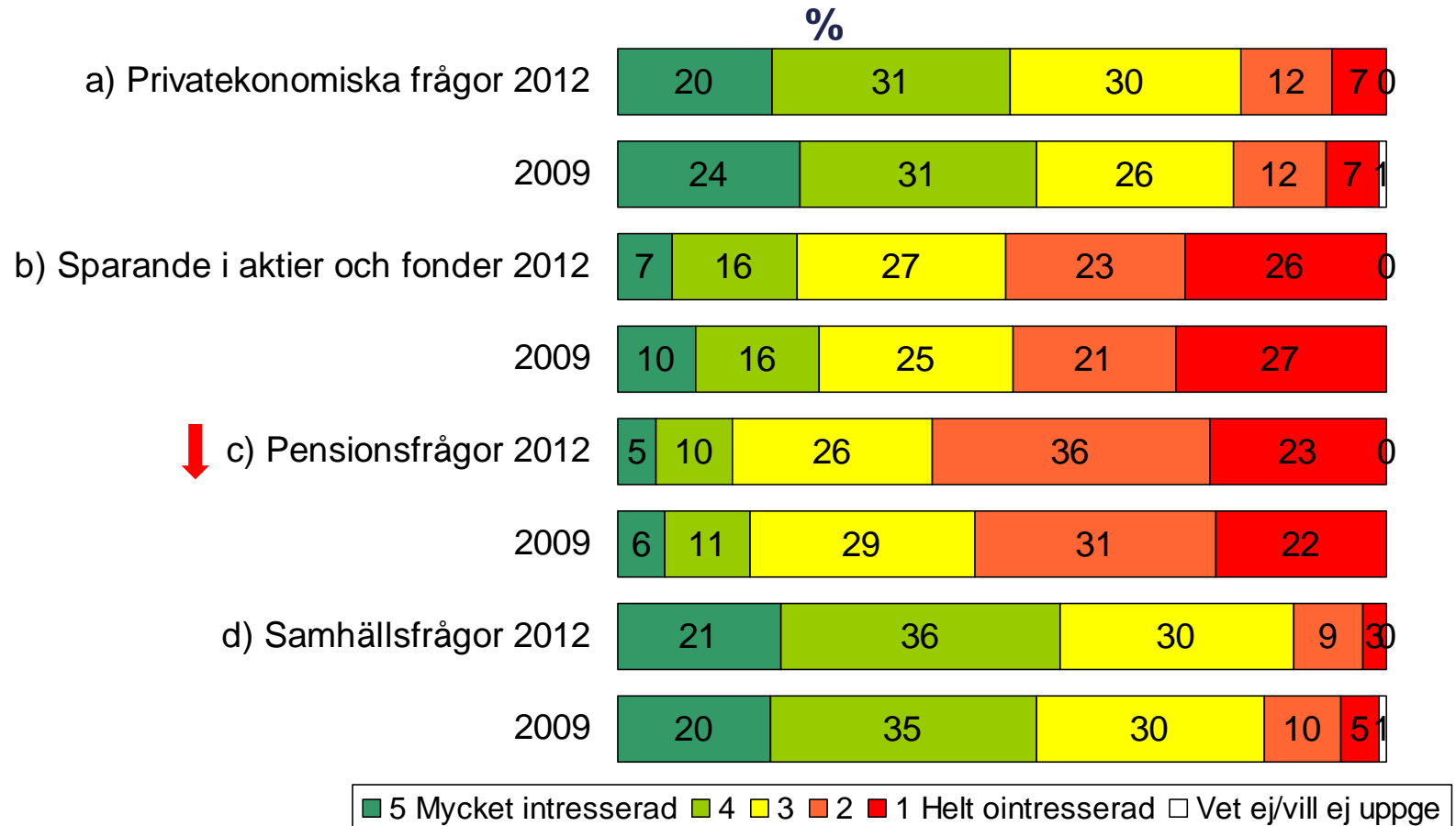
Kommentarer

- Fråga 19: minpension.se har ökat, och det orange kuvertet minskat, jämfört med 2009 ifråga om kanaler för att ta reda på hur stor den framtida pensionen blir (förändringarna är signifikanta).
- Fråga 23: När det gäller förslag på kontaktytor eller källor till information om premiepensionssparandet finns flertalet förändringar jämfört med 2009. Några exempel, som är särskilt tydliga:
  - Minskar: ppm.nu/Premiepensionsmyndigheten och Försäkringskassan (oavsett kanal).
  - Ökar: *Söka mig fram på Internet*
- Dessutom nämner relativt många pensionsmyndigheten.se, som är med i mätningen för första gången.
- Fråga 29-30: Pensionsmyndigheten.se, nämns likaledes av relativt många som förslag på kanal för att ta reda på hur stor den totala framtida pensionen blir. Här är dock *kontakta min bank* fortfarande det vanligaste svaret.

Resultat Intresseområden

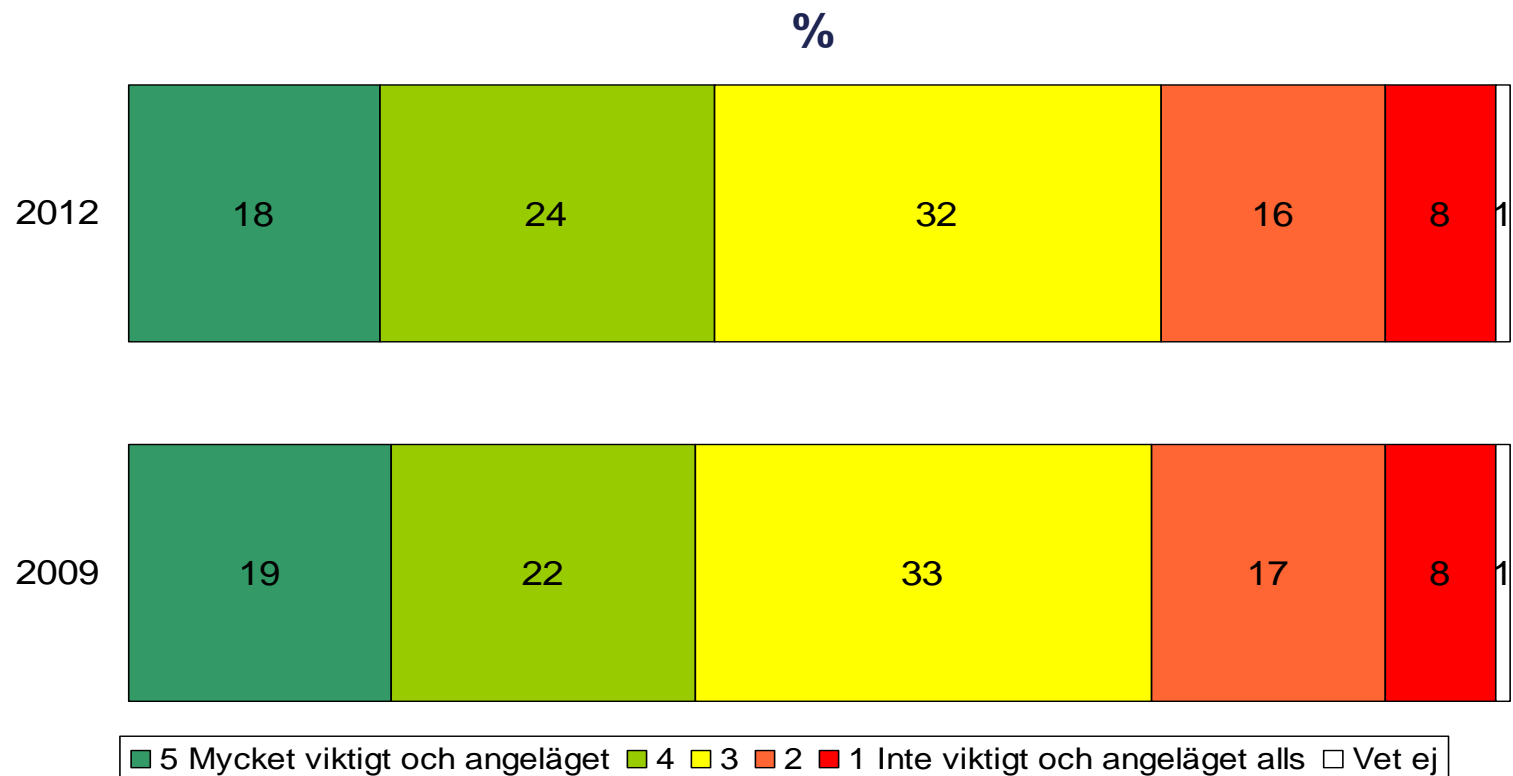
Kunskapsmätningen 2012

Fr.xx Hur intresserad är du av följande områden?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

Kunskapsmätningen 2012

Fr.xz Hur viktigt och angeläget är det för dig att ha kontroll på frågorna kring den egna pensionen?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

Kommentarer

- Fråga xx: Sett till nettoförflyttning i skalan (intresserade 4-5 i relation till ointresserade) har intresset för pensionsfrågor *minskat* jämfört med förra mätningen. Studerar vi olika grupper, ökar intresset med ålder och inkomst, medan det i princip är lika stort bland män som bland kvinnor.
- Fråga xz: När det gäller den följande frågan om hur viktigt och angeläget det är för intervjupersonerna att ha kontroll på frågorna kring den egna pensionen, finns samma mönster som ovan.

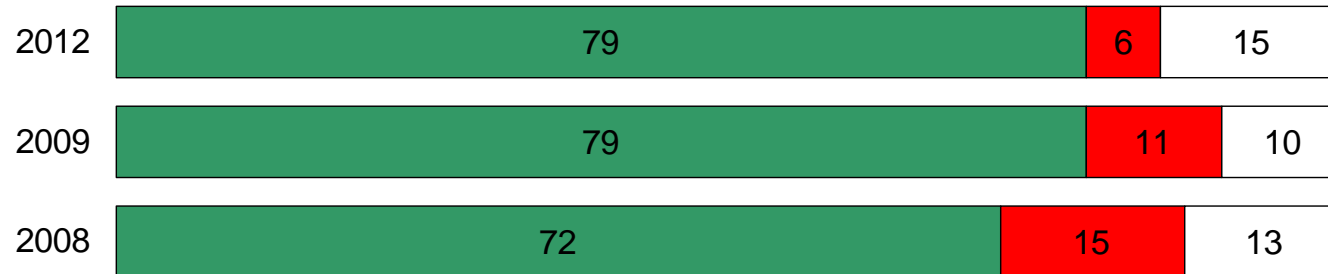

Bakgrundsfrågor

Kunskapsmätningen 2012

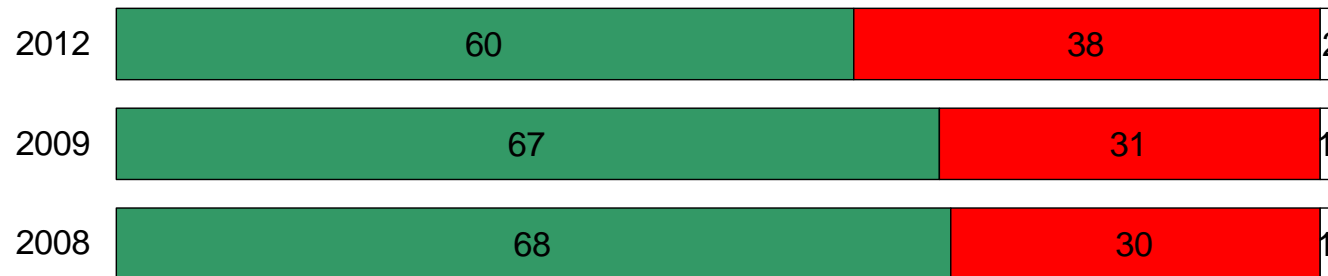
Fr. 27 Kommer du att få tjänstepension?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

%

Fr. 28 Har du något privat pensionssparande?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

%

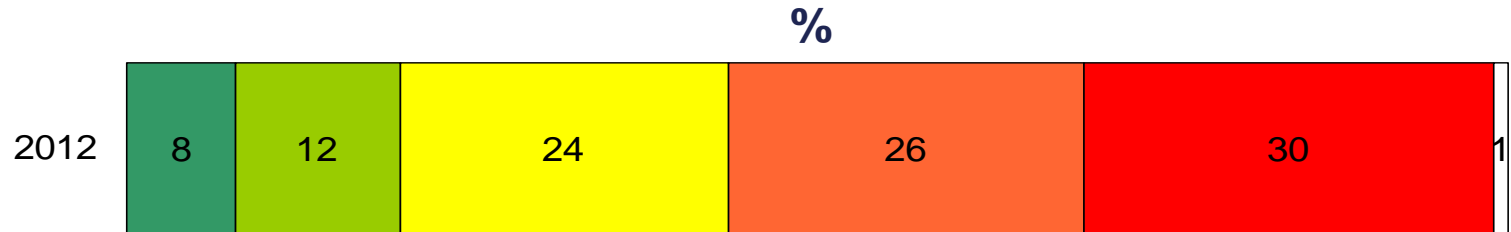

■ Ja ■ Nej □ Vet ej/vill ej uppge

Kunskapsmätningen 2012

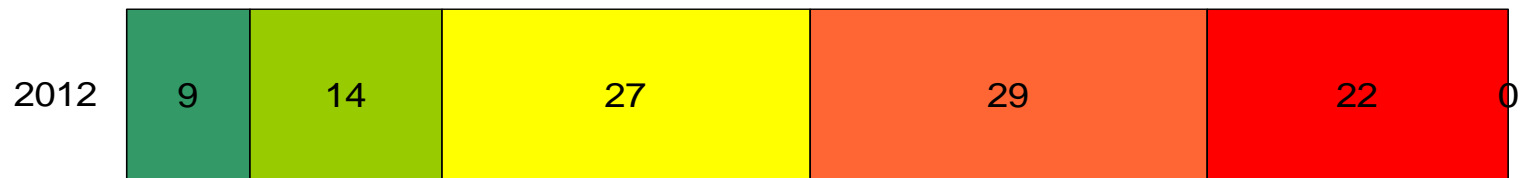
Fr.27a Hur väl anser du att du känner till vad tjänstepensionen innebär för den totala pensionen?

Bas: Alla, 1000 intervjuer

Fr.27b Hur väl anser du att du känner till din tjänstepension och vad den innebär?

Bas: Om kommer att få tjänstepension, 793 intervjuer

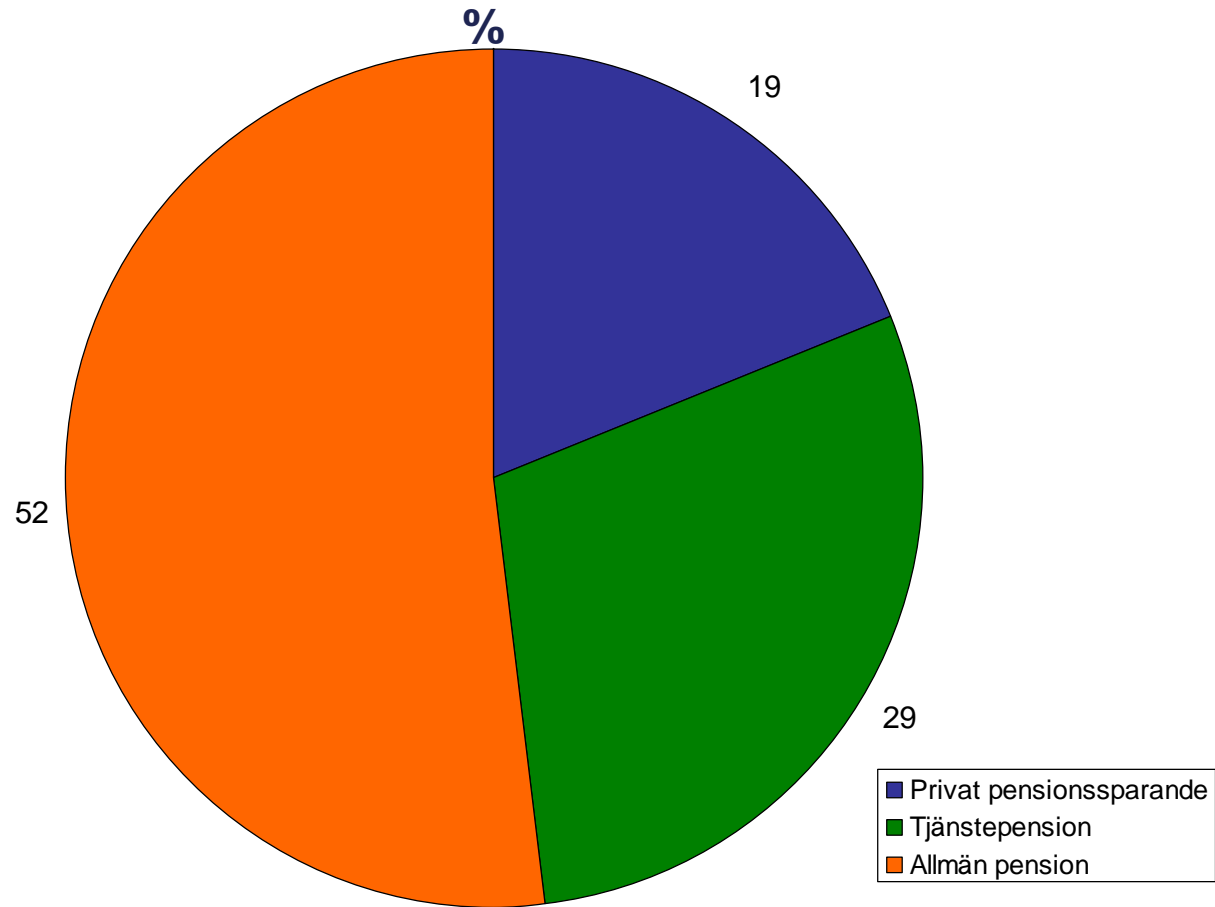

5 Känner mycket väl till 4 3 2 1 Känner inte alls till Vet ej

Kunskapsmätningen 2012

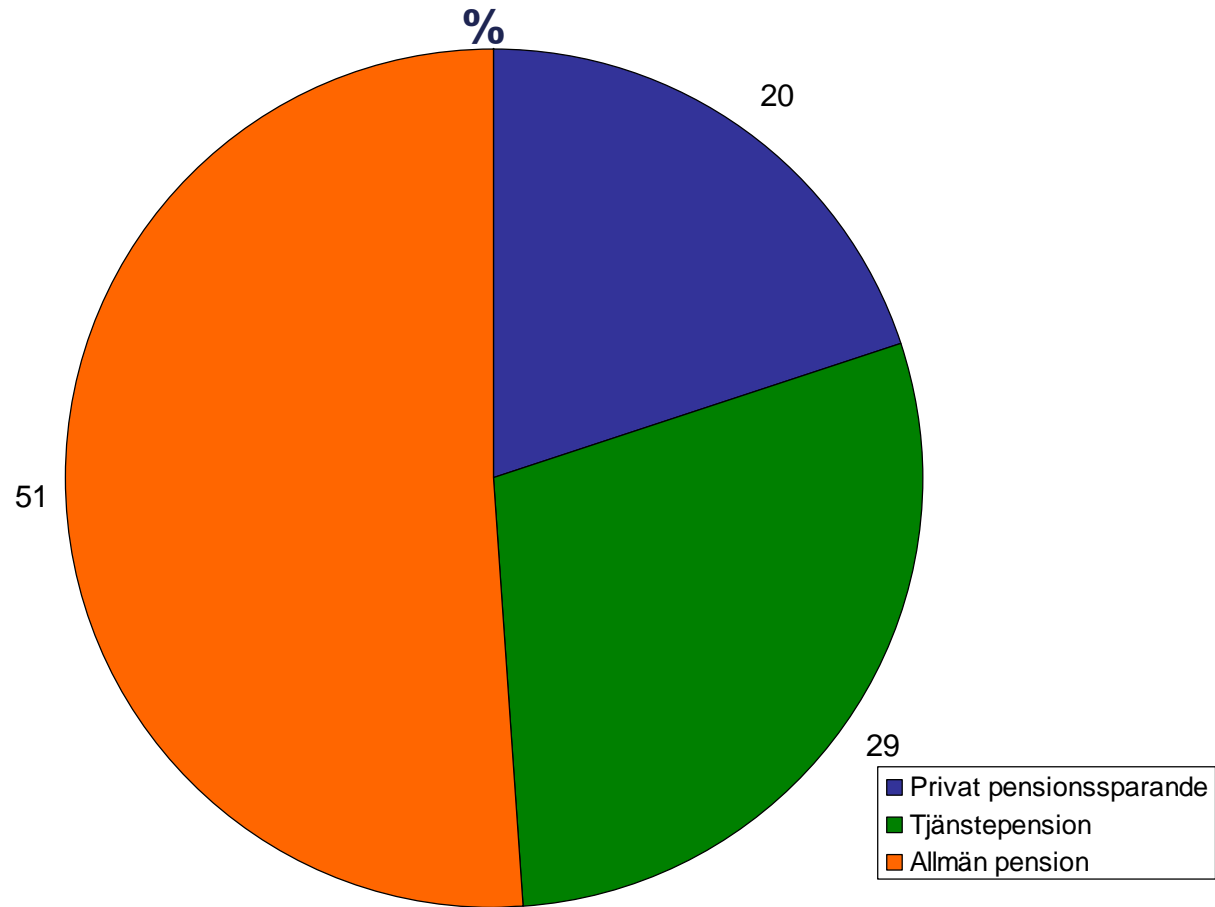
Fr. 27c Hur stor del av din totala framtida pension tror du är allmän pension, tjänstepension och privat pensionssparande? *Genomsnitt*

Bas: Alla exkl vet ej, 758 intervjuer

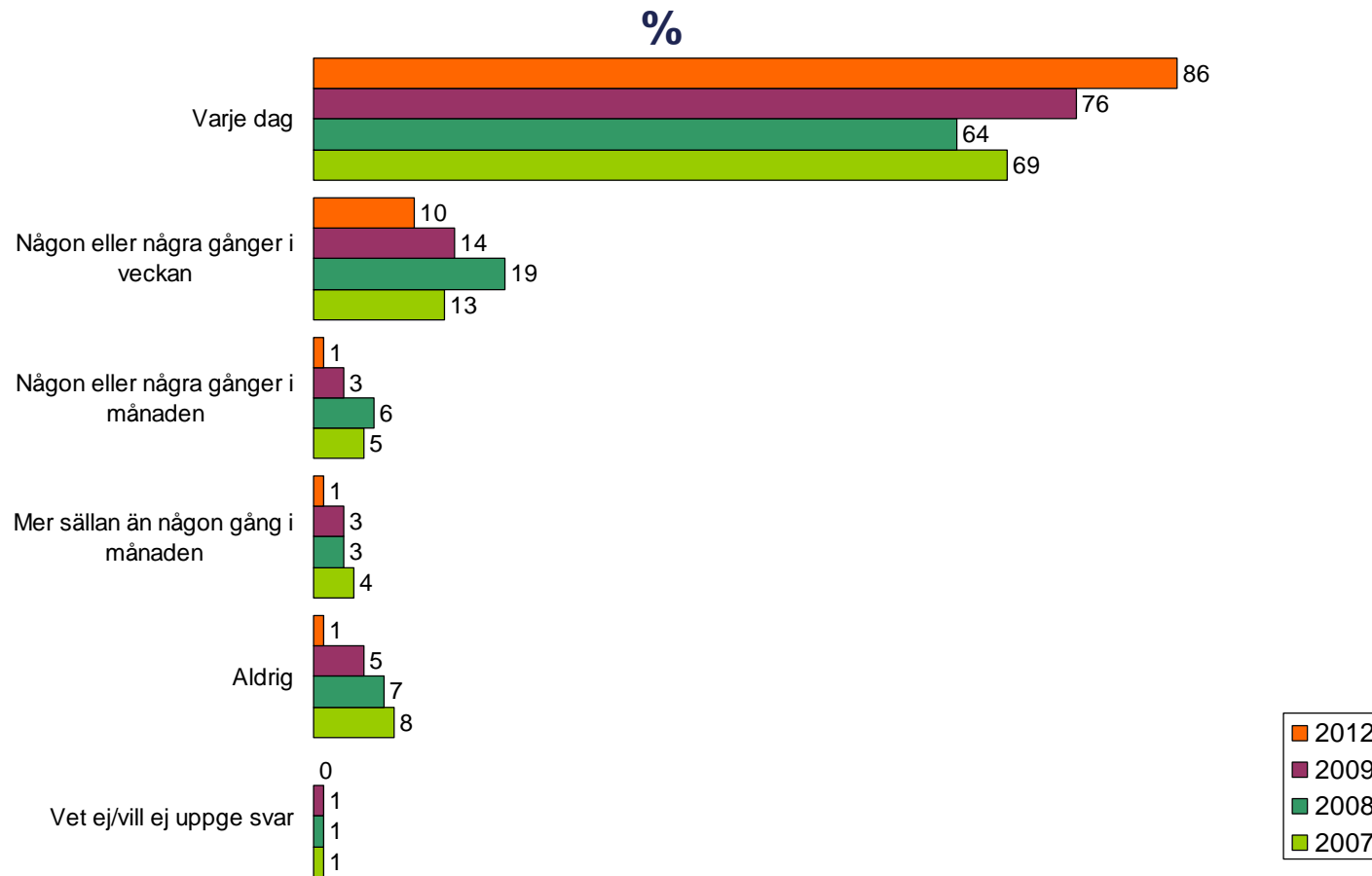
Kunskapsmätningen 2012

Fr. 27c Hur stor del av din totala framtida pension tror du är allmän pension, tjänstepension och privat pensionssparande? *Genomsnitt*
Bas: Har tjänstepension och privat pensionssparande exkl vet ej, 462 intervjuer

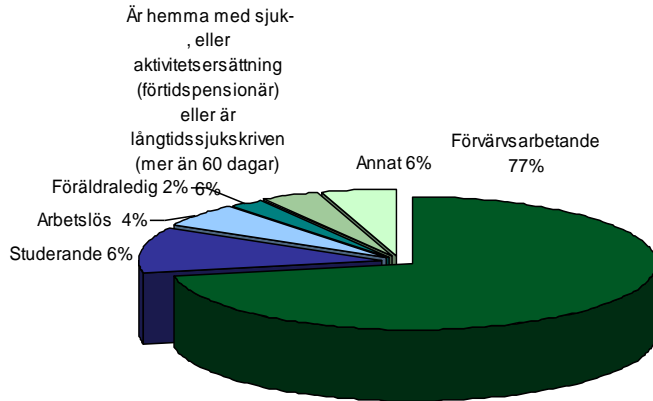
Kunskapsmätningen 2012

Fr.31 Hur ofta använder du Internet, är det...?
Bas: Alla, 1000 intervjuer

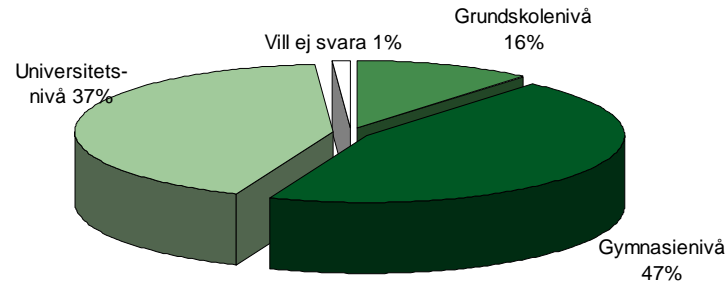

Kunskapsmätningen 2012

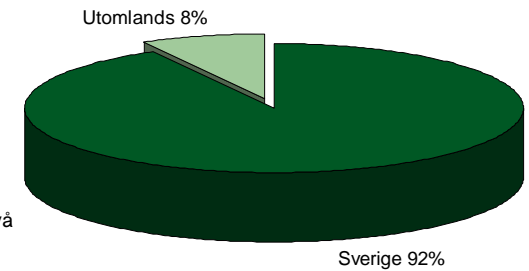
Fr.32 huvudsakliga sysselsättning

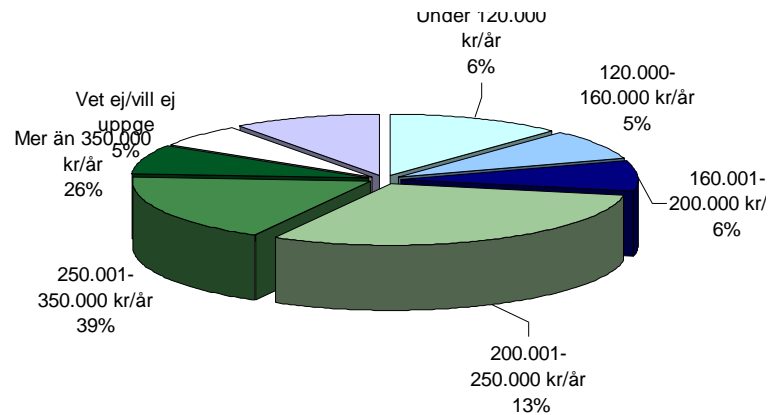
Fr.33 Högsta skolutbildning

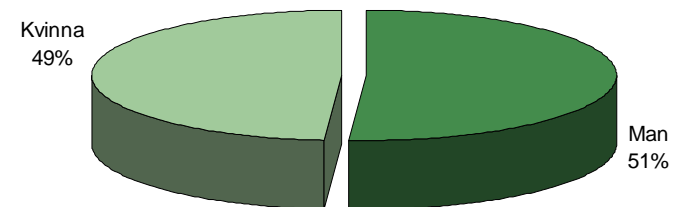
Fr.34 Född i Sverige eller utomlands

Fr.37 Personlig inkomst före skatt

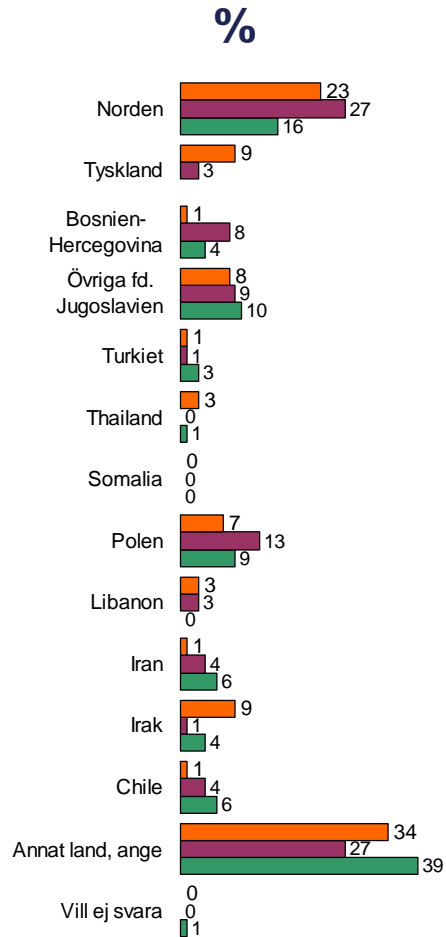

Fr.38 Kön

Kunskapsmätningen 2012

Fr.35 I vilket land är du född?
Bas: Är född utomlands, 77 intervjuer

Fr.36 Hur många år har du bott i Sverige
Bas: Är född utomlands, 77 intervjuer

